

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Језик
српског народа

ЈП Службени гласник Републике Српске,
Бања Лука, Паве Радана 32А
Телефон/факс: (051) 311-532, 302-708

Сриједа, 25. август 2004. године
БАЊА ЛУКА
Број 75 Год. XIII

Жиро-рачуни: Развојна банка Југоисточне
Европе АД Бања Лука 562-099-00004292-34
Zepher комерц банка АД Бања Лука
567-162-10000010-81

843

На основу тачке 2. Амандмана XL на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЈАВНИМ ПРЕДУЗЕЋИМА

Проглашавам Закон о јавним предузећима, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Осамнаестој сједници, одржаној 27. јула 2004. године - а Вијеће народа 5. августа 2004. године потврдило да усвојеним Законом о јавним предузећима није угрожен витални национални интерес конститутивних народа у Републици Српској.

Број: 01-020-390/04
9. августа 2004. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Драган Чавић, с.р.

ЗАКОН

О ЈАВНИМ ПРЕДУЗЕЋИМА

І - УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(1) Овим законом се уређују пословање и управљање јавних предузећа у Републици Српској, органи предузећа, сукоби интереса са предузећем, етички кодекс, интерни поступци, недопуштене и ограничене активности и друга питања од значаја за рад ових предузећа.

(2) На питања која нису обухваћена овим законом примјењују се одредбе Закона о предузећима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 24/98, 62/02 и 38/03).

Члан 2.

(1) Јавно предузеће у смислу овог закона је предузеће које оснива Република Српска (у даљем тексту: Република) или јединица локалне самоуправе ради обављања дјелатности од општег интереса или које обавља дјелатности од општег интереса.

(2) Одредбе овог закона примјењују се и на предузећа која у структури власништва имају најмање 50% плус једна акција или удјела у власништву Републике и која запошљавају више од 50 лица.

Члан 3.

У овом закону наведени изрази имају сљедеће значење:

- "повезано лице" јесте сваки запослени предузећа, укључујући и појединце и заступнике које предузеће именује за обављање одређених дјелатности, сваки члан надзорног одбора и одбора за ревизију; свако правно или физичко лице у чијем посредном или непосредном власништву је најмање 5% од укупног збира гласачких права предузећа;

- "одговорно лице" јесте свако лице којем се законом или статутом предузећа или описом посла додјељује надлежност за конкретан посао или задатак; односно свако лице коме је таква надлежност утврђена правилником о организацији и систематизацији радних мјеста, уговором о раду или другим актом;

- "надзирање или надзор" јесте детаљно и систематско надгледање извршења било којег посла или задатка одговорног лица, или друге активности предузећа. Циљ надзора је да се открије и надлежним органима пријави могућа превара или друга незаконита активност, те да се предузму мјере за дисциплинско кажњавање и отпуштање одговорних лица која су у извршавању својих послова и радних задатака починила повреду радне обавезе.

ІІ - ОРГАНИ ПРЕДУЗЕЋА

Члан 4.

Органи предузећа су:

- скупштина,
- надзорни одбор,
- управа (менаџмент).

1. Скупштина

Члан 5.

Скупштина је надлежна да:

- а) доноси статут,
- б) доноси пословник о свом раду и друге пословне акте у складу са законом,
- в) доноси етички кодекс,
- г) доноси план пословања и ревидирани план пословања,
- д) доноси програм инвестиција за плански период,
- ђ) именује и разрјешава надзорни одбор,
- е) именује и разрјешава одбор за ревизију,
- ф) одлучује о трајној пословној сарадњи и повезивању са другим предузећима,
- г) одлучује о расподјели годишње добити и покрићу губитака,
- х) одлучује о повећању и смањењу основног капитала,
- и) одлучује о оснивању нових предузећа,
- ј) одлучује о другим питањима у складу са законом и статутом предузећа.

Члан 6.

Приликом номинавања кандидата за избор чланова надзорног одбора, орган надлежан за избор поступа у складу са Законом о министарским, владиним и другим именованима.

2. Надзорни одбор

Члан 7.

Надзорни одбор је надлежан да:

- а) надзире рад управе,

- б) доноси пословник о свом раду,
- в) предлаже статут, етички кодекс и друге акте скупштине,
- г) предлаже именовање и разрјешење чланова одбора за ревизију,
- д) именује и разрјешава чланове управе у складу са поступцима утврђеним статутом и законом,
- ђ) доноси смјернице о набавци и врши надзор над њиховим спровођењем,
- е) одобрава препоруке одбора за ревизију о расподјели добити, те другим питањима,
- ж) даје овлашћење за ограничене активности у складу са овим законом,
- з) даје упутства директору за спровођење истраге у вези са учињеним неправилностима,
- и) даје приједлог скупштини о пословној сарадњи и повезивању са другим предузећима,
- ј) доноси одлуке о инвестирању у складу са законом и статутом,
- к) даје приједлог скупштини о оснивању нових предузећа,
- л) обавља и друге послове утврђене законом, статутом и актима предузећа.

Члан 8.

- (1) Надзорни одбор састоји се од најмање три члана.
- (2) Акционари који имају најмање 5% гласачких права имају право на једно мјесто у надзорном одбору.
- (3) Члана надзорног одбора из реда акционара из претходног става бира скупштина на начин утврђен статутом, на приједлог мањинских акционара са најмање 5% гласачких права.

Члан 9.

- (1) У погледу сваке од интерних контрола утврђених у поглављу III овог закона, предсједник надзорног одбора одговоран је за сопствено поступање. Предсједник надзорног одбора дужан је да одреди сваком члану надзорног одбора конкретну одговорност за поштивање и реализацију релевантних одредби закона којима се наведена интерна контрола регулише. Број интерних контрола у надлежности члана надзорног одбора може бити већи од једне.
- (2) Предсједник надзорног одбора је солидарно одговоран са чланом надзорног одбора за извршење задатака у оквиру надлежности члана надзорног одбора који су утврђени у претходном ставу.

3. Управа предузећа

Члан 10.

- (1) Управу предузећа (у даљем тексту: управа) чине директор и извршни директори.
- (2) Надлежност управе је:
 - а) извјештавање надзорног одбора на захтјев надзорног одбора,
 - б) спровођење етичког кодекса,
 - в) израда и надгледање реализације планова пословања,
 - г) предлагање и спровођење смјерница о набавци те спровођење важних прописа,
 - д) утврђивање приједлога о расподјели добити и покрићу губитка,
 - ђ) запошљавање и отпуштање запослених у складу са поступцима утврђеним актима предузећа и важним законима,
 - е) давање приједлога надзорном одбору о пословној сарадњи и повезивању са другим предузећима,

ж) давање приједлога надзорном одбору о инвестиционим одлукама у складу са важећим законима о инвестицијама,

з) давање приједлога надзорном одбору о оснивању нових предузећа,

и) обавља и друге послове утврђене законом, статутом и актима предузећа.

Члан 11.

(1) Управу бира надзорни одбор већином гласова, на основу јавног конкурса, за избор најбоље квалификованог кандидата, према оперативним и пословним потребама предузећа, а у складу са одредбама статута предузећа.

(2) За члана управе предузећа не може бити именовано лице које обавља извршну функцију у политичкој странци.

Члан 12.

(1) Директор и извршни директори предузећа подијелу дужностима, одговорностима и ограничењима која су утврђена овим законом за управу.

(2) У погледу сваке од интерних контрола утврђених у Поглављу III овог закона, директор је одговоран за именовање извршног директора који ће имати конкретну надлежност за поштивање и реализацију одредби закона којима се регулише интерна контрола. Број интерних контрола у надлежности извршног директора може бити већи од једне.

(3) Директор је солидарно одговоран са извршним директором за извршење задатака у оквиру надлежности извршног директора који су утврђени у претходном ставу.

(4) Посебна одговорност чланова управе према предузећу спроводи се у складу са чланом 268. Закона о предузећима.

4. Опште дужности

Члан 13.

Сукоб интереса

(1) Повезано лице дужно је избјегавати стварне или очигледне сукобе интереса са предузећем у личним или професионалним односима.

(2) Сукоб интереса се јавља када лични, односно професионални интерес повезаног лица онемогућава, може онемогућавати или се чини да материјално онемогућава интерес или пословање предузећа или способност повезаног лица да испуњава своје обавезе и одговорности.

(3) Повезано лице дужно је омогућити управи или надзорном одбору или другом надзорном органу увид у све трансакције или односе за које повезано лице оправдано очекује да би могле довести до стварног или очигледног сукоба интереса са предузећем.

(4) Предузећу приликом пословања није дозвољено да повезаним лицима или лицима у вези са њима нуди повољније услове од оних које нуди другим лицима која нису повезана са предузећем.

(5) Под лицима у вези са повезаним лицима у смислу претходног става сматрају се:

1. чланови уже породице повезаних лица до трећег степена крвног сродства или тазбине, односно особе које живе у истом домаћинству са повезаним лицима;

2. правна лица која располажу гласачким правима у предузећу;

3. правна лица у којим предузеће има удио од најмање 5% од укупног збира гласачких права;

4. правна лица у којима са најмање 5% збира гласачких права располаже повезано лице;

5. правна лица у којима је повезано лице или чланови уже породице члан надзорног одбора или управе.

(6) Ако било које повезано лице зна или је морало знати да је неко друго повезано лице дјеловало у супротности са одредбама овог члана, то повезано лице је о томе дужно одмах обавијестити управу и надзорни одбор или други надзорни орган и остале надлежне органе.

(7) Повезаном лицу није допуштено одавање пословне тајне предузећа.

(8) У погледу уговора у којима је предузеће једна од страна, повезаном лицу и лицима из става 5. овог члана није допуштено да дјелују у својству друге стране у том уговору или да склапају такве уговоре у своје име и за свој рачун, односно у своје име и у корист другог лица.

Члан 14.

Стручне способности и савјесно поступање

Повезана лица предузећа дужна су обављати своје функције, односно извршавати своје обавезе уз дужну пажњу, стручно и савјесно.

Члан 15.

Заштита имовине предузећа

У испуњавању својих обавеза и одговорности, надзорни одбор и управа дужни су подстицати на одговорно коришћење и контролу имовине и ресурса предузећа.

Члан 16.

Поступање у складу са законима, прописима и смјерницама

(1) У испуњавању својих обавеза и одговорности, надзорни одбор и управа дужни су настојати да запослени у предузећу поступају у складу са законима, подзаконским актима и актима предузећа.

(2) Надзорни одбор и управа дужни су утицати да предузеће активно унапређује етичко понашање и подстицати запослене на пријављивање доказа о незаконитом или неетичком понашању надлежним органима предузећа.

(3) У случају да одговорно лице изрази основану сумњу у погледу законитости било којег подзаконског акта којим се утиче на пословање предузећа, одговорно лице је дужно покренути поступак пред надлежним судом за оцјену законитости таквог акта.

Члан 17.

Пријављивање противправног понашања

Повезано лице које дође до сазнања о било којој информацији за коју сматра да представља доказ о кршењу закона и подзаконских аката који се примјењују на предузеће, дужно је указати на ту информацију надзорном одбору, главном правном савјетнику предузећа, скупштини и другим надлежним органима.

III - ИНТЕРНИ ПОСТУПЦИ

Члан 18.

(1) Дужност и одговорност надзорног одбора је да обезбједи:

а) доношење општих аката којима се утврђују оперативни и функционални аспекти рада органа предузећа у складу са законом, статутом и етичким кодексом;

б) доношење правилника о дисциплинској одговорности који садржи одредбе о дисциплинском поступку и поступку разрјешења одговорних лица по скраћеном поступку, одредбе о разрјешењу и удаљењу са посла и из предузећа и забрани поновног запошљавања у предузећу најмање десет година, укључујући дужност управе да за такву сврху води адекватне кадровске евиденције.

(2) Управа и надзорни одбор дужни су и одговорни за поштивање аката предузећа.

Члан 19.

Етички кодекс

(1) Надзорни одбор има дужност и одговорност да у договору са одбором за ревизију сачини приједлог етичког кодекса. Етички кодекс обавезно садржи следеће:

а) забране у погледу сукоба интереса;

б) забране одавања пословних тајни;

в) забране у погледу конкуренције;

г) забране у погледу кредита;

д) садржај изјаве којом се испуњавају дужности чланова органа и запослених.

(2) Надзорном одбору није допуштено преношење ове дужности.

Члан 20.

(1) Примјену етичког кодекса у предузећу дужна је да обезбједи управа. Управа је дужна да обезбједи да сва одговорна лица поступају у складу са етичким кодексом и против лица која крше наведени кодекс спроведе дисциплински поступак.

(2) Управа може извршити пренос сваке од наведених дужности уз једногласну писмену сагласност надзорног одбора, али је управа одговорна за извршење дужности из претходног става.

Члан 21.

План пословања

Управа предузећа израђује и надгледа реализацију трогодишњег плана пословања предузећа у складу са међународним рачуноводственим стандардима и прописима о рачуноводственим и ревизијским стандардима Републике. Усвојени план пословања предузећа директор одјељења за интерну ревизију доставља главном ревизору јавног сектора Републике Српске (у даљем тексту: главни ревизор), а директор предузећа исти доставља надлежном министарству.

Члан 22.

План пословања из претходног члана поред осталог укључује:

а) план прихода и расхода;

б) капиталне издатке предложене за период који план пословања обухвата;

в) изворе финансирања предложене за наведене капиталне издатке, те друге пословне циљеве;

г) све зајмове чије узимање је планирано у периоду који план пословања обухвата;

д) гаранције чије је давање предложено за осигурање тих кредита;

ђ) приједлоге за оснивање или куповину нових предузећа или послова (било у цјелини или дјелимично) или продају било којег од зависних друштава (то јест супсидијара) предузећа, те кадровску понуну, као и пратеће расходе за исто;

е) приједлоге за продају непокретне имовине;

ж) приједлоге за коришћење вишка прихода за период који обухвата план пословања;

з) предвиђене финансијске извјештаје, функционални и главни буџет са полугодишњим анализама варијанте и буџет обртног капитала, који морају одражавати планиране активности предузећа и са тим активностима повезане приходе и трошкове.

Члан 23.

(1) План пословања за период за који је донесен представља основ пословних активности предузећа у погледу оних питања која садржи.

(2) Изузетно, управа на годишњем основу разматра план пословања те у случају потребе, а у складу са циљевима истог, ревидира и усаглашава план пословања ради његовог прилагођавања кретањима на тржишту.

Члан 24.

Рачуноводствено-ревизијски стандарди

(1) Надзорни одбор има обавезу и одговорност да организује израду вјеродостојних рачуноводствених евиденција и финансијских извјештаја, сачињених у складу са важећим законима о рачуноводству и ревизији, из којих је видљив финансијски положај предузећа, а који се дају на увид свим лицима која имају легитиман интерес у пословању предузећа.

(2) Надзорном одбору није дозвољено преношење ове обавезе.

Члан 25.

Одбор за ревизију

(1) Одлуку о именовању чланова одбора за ревизију доноси скупштина.

(2) Надзорни одбор има обавезу и одговорност да:

- на основу јавног конкурса одабере и предложи скупштини већином гласова лица која су најквалификованија за функцију члана одбора за ревизију,

- у примјени препорука датих од стране одбора за ревизију и спољног ревизора врши надзор над управом.

(3) Надзорном одбору није дозвољен пренос ових обавеза.

Члан 26.

Одбор за ревизију дужан је да:

а) именује вањског ревизора;

б) именује директора одјелене за интерну ревизију на основу јавног конкурса за избор најбољег квалификованог кандидата, уколико главни ревизор није извршио именовање у року од 30 дана од дана када је исти обавијештен у складу са чланом 30. став 5. овог закона;

в) размотри годишњу студију ризика и план ревизије у којима су приказане појединости у погледу ризичних подручја и ревизија које ће се извршити, те осигура да пријављена питања буду без одлагања и на одговарајући начин коригована;

г) размотри студију ризика из претходног става и план ревизије у споразуму са главним ревизором по питању обраде, нарочито у случају када је главни ревизор именовао директора одјелене за интерну ревизију предузећа;

д) осигура да одјелене за интерну ревизију изврши свој посао у складу са планом ревизије;

ђ) осигура да интерне контроле предузећа буду адекватне и да функционишу како је предвиђено;

е) поднесе надзорном одбору сажете мјесечне извјештаје о својим састанцима сваког мјесца;

ж) консултује се са главним ревизором у погледу независне ревизорске организације или струковне стручне групе која врши стручно унутрашње струковно оцењивање одјелене за интерну ревизију сваке двије до три године;

з) осигура да одјелене за интерну ревизију обавља своје обавезе у складу са међународним ревизијским стандардима.

Члан 27.

Управа је дужна и одговорна за реализацију препорука одбора за ревизију у року који препоручи одбор за ревизију. Управа може преносити ову дужност, али је и даље одговорна за реализацију исте.

Члан 28.

Одјелене за интерну ревизију

Директор одјелене интерне ревизије дужан је и одговоран да успостави одјелене за интерну ревизију одговарајућег обима потребног да се адекватно обављају дужности утврђене овим законом, те има искључиву одговорност за избор и руковођење лицима запосленим у наведеном одјелену.

Члан 29.

(1) У складу са Законом о министарским, владиним и другим именовањима, главни ревизор именује лице на функцију директора одјелене за интерну ревизију. Директор одјелене за интерну ревизију обавља функцију члана одбора за ревизију, без права гласа у овом одбору.

(2) У случају да главни ревизор не користи своје право из претходног става, предузеће је дужно извршити именовање директора одјелене за интерну ревизију под надзором главног ревизора и сносити трошкове таквог именовања, у року од 30 дана од дана обавијештења од стране главног ревизора.

(3) Директора одјелене интерне ревизије којег поставља или главни ревизор или предузеће, главни ревизор може смијенити уз претходно писмено обавијештење упућено у року од 30 дана. Главни ревизор не може да смијени директора одјелене за интерну ревизију без писменог образложења одлуке. Против одлуке главног ревизора може се покренути поступак пред надлежним судом, у ком случају главни ревизор је дужан одмах именovati в.д. директора.

(4) Директора одјелене интерне ревизије којег поставља главни ревизор, предузеће или органи предузећа не могу смијенити без претходног писменог одобрења главног ревизора.

(5) Након разрјешења или оставке директора одјелене за интерну ревизију, главни ревизор, односно предузеће покрећу процедуру за избор директора.

Члан 30.

(1) Управа је дужна и одговорна да:

- обезбједи адекватан простор с циљем да се омогући оперативност одјелене за интерну ревизију и да му се омогући да неометано обавља свој посао;

- обезбједи да, без изузетка, одјелене за интерну ревизију има потпуни и цјеловит увид у сву евиденцију предузећа.

(2) Управа може преносити ову дужност, али је и даље одговорна за реализацију исте.

Члан 31.

(1) Одјелене за интерну ревизију има дужност и одговорност да:

а) подноси одбору за ревизију годишњу студију ризика и план ревизије у којима је садржан детаљан приказ ризичних подручја и ревизија које ће бити извршене;

б) подноси одбору за ревизију извјештај о обављеним ревизијама и препоруке путем директора одјелене за интерну ревизију;

в) обавља своје дужности у складу са стандардима међународне ревизије.

(2) Одјелене за интерну ревизију ову дужност не може преносити.

Члан 32.

(1) Радници одјелене за интерну ревизију су у радном односу у предузећу.

(2) Директор одјелене за интерну ревизију не може бити запослен у предузећу. За обављене услуге које пружа предузећу директор у предузећу остварује накнаду у складу са одговарајућим тарифама које утврђује главни ревизор или надлежно министарство.

Члан 33.

Јавне набавке

(1) Сви поступци набавке који се обављају у предузећу спроводе се и уз строго поштивање одредби закона који регулише ту област.

(2) Управа и надзорни одбор предузећа дужни су спроводити и надzirати спровођење одредби закона из претходног става.

Члан 34.

(1) Управа је дужна:

а) донијети правилник и упутство о набавци којима се уређује поступак набавке у предузећу у складу са законом којим се регулише та област;

б) надzirати запослене предузећа у примјени закона из претходне тачке, те одредби правилника и упутства о набавци у предузећу;

в) поднијети извјештај о набавци одбору за ревизију и надзорном одбору у року од 15 дана од дана закључења уговора о набавци.

(2) Управа може извршити преношење сваке од наведених дужности уз једногласну писмену сагласност надзорног одбора, али је управа и даље одговорна за вршење надзора над сваком од наведених дужности.

Члан 35.

(1) У поступку набавке надзорни одбор је дужан да:

а) размотри правилник и упутство за поступак набавке у смислу његове усаглашености са законима;

б) врши надзор над радом управе и запослених у предузећу у погледу примјене правилника и упутства о поступку набавке те одговарајућим законима;

в) размотри извјештаје о набавци те пријави надлежним органима све евентуалне преваре или злоупотребе.

(2) Надзорном одбору није допуштено преношење ових дужности.

Члан 36.

Расподјела добити

У свакој финансијској години управа предузећа, на бази утврђеног износа нето добити израженог у свом ревидираном финансијском извјештају припремљеном у складу са законима, предлаже износ, уколико такав постоји, који ће се распоредити као добит или привремене дивиденде/добити за дату финансијску годину.

Члан 37.

Приликом одлучивања о износу који може бити распоређен као добит управа ће водити рачуна о препорукама датим од стране одбора за ревизију те укупним финансијским обавезама предузећа у финансијској години на коју се расподјела односи, укључујући и износ нето добити потребан предузећу у тој финансијској години за реализацију било којег плана пословања предузећа, као и износ капиталних издатака те других инвестиција неопходних за правилно одржавање и раст предузећа.

Члан 38.

Управи није допуштено да:

- издваја за резерве у износу већем од једне половине нето добити расположиве за расподјелу;

- издваја за расподјелу добити/дивиденде уколико износ нето средстава предузећа није већи од укупног износа уплаћеног акционарског капитала и нераспорјеђених резерви, те ако се исплатом дивиденде не умањује износ ових средстава.

Члан 39.

Одлуку о расподјели добити/дивиденде доноси скупштина на образложен приједлог управе, уз претходно прибављено мишљење одбора за ревизију и надзорног одбора.

Члан 40.

Недопуштене активности

Предузећу није допуштено:

а) давања кредита или позајмица запосленим предузећа или другим лицима или пружање гаранција или осигурања за кредит;

б) давања путем донација у супротности са одредбама Закона о донацијама предузећа у јавном власништву или под јавном контролом Републике;

в) исплате плата, доприноса и накнада супротно одредбама прописа о раду, Закона о пензијском и здравственом осигурању, или лицима на било каквој листи чекања;

г) учешће у поступку набавке у својству понуђача било којег лица које је припремило позив на тендер или сваког повезаног лица или лица у вези са повезаним лицима;

д) вршење измјена и допуна у било којем већ закљученом уговору о набавци, осим ако су извршене у складу са законом;

ђ) прихват плаћања замјеном за новац, плаћања у натури, или готовинском еквиваленту;

е) инвестиције из краткорочних извора средстава предузећа, осим када се ради о одобреним инвестицијама према дефиницији датој у важећим законима који регулишу ту област;

ж) склапање уговора о располагању са кумулативном вриједношћу већом од 10.000 КМ без потписа два директора.

Члан 41.

Ограничене активности

Предузеће може предузимати следеће активности искључиво уз писмено овлашћење већине чланова надзорног одбора:

а) измирење дуга према повјериоцу предузећа, плаћањем трећем лицу (уговор о цесији дуга);

б) пребијање дугова према некој страни са дуговима те исте стране која је из тог разлога истовремено и повјерилац и дужник предузећа (уговори о простој компензацији);

в) учешће у аранжману вишеструког пребијања дугова између више страна (мултилатерална компензација);

г) измирење дуга према предузећу у случају да дужник плаћа повјериоцу предузећа;

д) отпис дуговања.

IV - САНКЦИЈЕ И КАЗНЕ

Члан 42.

Тужбе акционара и осталих лица

(1) Право на подношење тужбе за накнаду штете у смислу члана 73. Закона о предузећима имају и надлежни регулаторни органи као и друга физичка и правна лица која имају правни интерес.

(2) Управа и надзорни одбор су одговорни за штету у смислу чл. 72. и 76. Закона о предузећима.

Члан 43.

Разлози за разрешење члана управе и надзорног одбора по скраћеном поступку су следећи:

а) неиспуњење обавеза у складу са важећим законима;

б) додјела уговора о набавци супротно важећем закону који регулише ту област;

- в) судјеловање у сукобу интереса;
- г) учешће у активности која је забрањена овим законом;
- д) неподношење захтјева за одговарајуће одобрење активности ограничених овим законом;
- ђ) свјесно или несвјесно давање овлашћења за обављање ограничене активности чија је последица материјална штета за предузеће;
- е) извршење кривичног или другог противправног дјела којим се узрокује материјална штета предузећу.

Члан 44.

- (1) Управа има дужност и одговорност да:
- а) разријешеном и отпуштеном лицу буде спријечен поновни улазак у службени простор или просторије предузећа након датума престанка радног односа;
 - б) обезбиједи да се у предузећу поново не запосли лице које је било разријешено и отпуштено у било којем својству, најмање у периоду утврђеном актом предузећа;
 - в) води одговарајућу евиденцију о запосленим са детаљним подацима о отпуштању наведених лица за период од двије године;
 - г) отпуштеним лицима од момента извршеног кршења радне дужности не врши исплате било какве накнаде у новцу, замјени новца или у натури.
- (2) Управа може преносити било коју од обавеза утврђених у овом члану, али је одговорна за извршење сваке од наведених обавеза.

Члан 45.

Изузетно од разријешења по скраћеном поступку запослени предузећа са посебним овлашћењима и одговорностима може бити разријешен искључиво по окончању правилно спроведеног дисциплинског поступка, у складу са Правилником о дисциплинској одговорности.

Члан 46.

Надзор над спровођењем одредби овог закона врше ресорна министарства.

Члан 47.

Казнене одредбе

- (1) Новчаном казном од 5.000 КМ до 15.000 КМ казниће се за прекршај предузеће ако:
- а) не донесе статут, етички кодекс и акте предузећа у складу са чл. 18. и 19.;
 - б) не разријешити лице у складу са чланом 43.;
 - в) не спроводи етички кодекс у складу са чланом 20.;
 - г) не усвоји трогодишњи план пословања и не поднесе надлежним органима у складу са чланом 21.;
 - д) план пословања не садржи елементе прописане чланом 22.;
 - ђ) се пословне дјелатности не обављају у складу с чланом 23.;
 - е) се план пословања не разматра на годишњој основи и не ревидира у складу са чланом 23.;
 - ж) не изврши именовање чланова одбора за ревизију у складу са чланом 25.;
 - з) не изврши именовање директора одјелења за интерну ревизију у складу са чланом 29.
- (2) За прекршај из претходног става казниће се и одговорно лице у предузећу новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ.

Члан 48.

- (1) Новчаном казном од 5.000 КМ до 10.000 КМ казниће се за прекршај предузеће ако:
- а) надзорни одбор не испуњава обавезе и одговорности у складу са чланом 24.;

- б) управа не испуњава обавезе и одговорности у складу са чланом 27.;
 - в) директор не испуњава обавезе и одговорности у складу са чланом 12.
- (2) За прекршај из претходног става казниће се и одговорно лице у предузећу новчаном казном до 1.000 КМ.

Члан 49.

- (1) Новчаном казном од 13.000 КМ до 17.000 КМ казниће се за прекршај предузеће ако:
- а) се поступак набавке не обавља у складу са важећим законом који регулише ту област у складу са чланом 33.;
 - б) управа не извршава обавезе у складу са чланом 34.;
 - в) одбор за ревизију не испуњава своје обавезе према члану 26.;
 - г) управа донесе одлуку о расподјели/дивиденди добити супротно чл. од 36. до 39.;
 - д) се обављају дјелатности забрањене чланом 40.;
 - ђ) се обављају дјелатности које су ограничене према члану 41., без одговарајућег писменог овлашћења.
- (2) За прекршај из претходног става казниће се и одговорно лице у предузећу новчаном казном од 500 КМ до 1.700 КМ.

Члан 50.

- Новчаном казном од 500 КМ до 1.700 КМ казниће се за прекршај одговорно лице ако:
- а) ступи у стварни или очигледни сукоб интереса са предузећем према члану 13. ст. 1. и 8.;
 - б) не пружи увид надзорном одбору или другом надзорном органу у податке према члану 13. став 3.;
 - в) се пословна тајна открије трећој страни супротно одредбама члана 13. став 7.

V - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 51.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да се примјењује Закон о државним предузећима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 3/95, 4/96, 21/96 и 3/97).

Члан 52.

- (1) Предузеће на које се односе одредбе овог закона дужно је усвојити етички кодекс, одговарајуће смјернице, те ускладити статут и друга општа акта предузећа са одредбама овог закона, укинуги постојећи управни одбор, најкасније у року од шест мјесеци од ступања на снагу овог закона.
- (2) Модели статута и етичког кодекса објавиће се истовремено са објављивањем овог закона.

Члан 53.

Овај закон се примјењује и на предузећа која нису извршила власничку трансформацију и упис у судски регистар промјену облика организовања.

Члан 54.

У случају да овај закон садржи другачија рјешења у односу на Закон о предузећима, примјењиваће се одредбе овог закона.

Члан 55.

- (1) Главни ревизор ће у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог закона обавијестити предузећа у којима ће именовати директора одјелења за интерну ревизију.
- (2) Главни ревизор ће у складу са одредбама овог закона извршити именовања у року од четири мјесеца од дана ступања на снагу овог закона.
- (3) Ако главни ревизор не изврши именовање у складу са претходним ставом, то именовање ће извршити одбор за ревизију у складу са одредбама овог закона.

Члан 56.

Предузећу није допуштено обнављати или материјално мијењати постојеће зајмове додијељене повезаним лицима или лицима у вези са повезаним лицима или трећим лицима.

Члан 57.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 01-590/04
27. јула 2004. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Душан Стојичић, с.р.

844

На основу тачке 2. Амандмана XL на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ОРГАНСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ ХРАНЕ

Проглашавам Закон о органској производњи хране, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на Петнаестој сједници, одржаној 30. и 31. марта 2004. године - а Заједничка комисија Народне скупштине Републике Српске и Вијећа народа Републике Српске услагласила текст Закона о органској производњи хране на сједници одржаној 30. јула 2004. године.

Број: 01-020-393/04
6. августа 2004. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Драган Чавић, с.р.

ЗАКОН

О ОРГАНСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ ХРАНЕ

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Примјена Закона

Члан 1.

Овим законом уређује се производња хране методама органске производње (у даљем тексту: органска пољопривреда). Закон се примјењује на следеће производе који носе, или је намјера да носе, знаке које указују на методе органске производње:

а) непрерађене пољопривредне биљне производе и непрерађене производе сточарства, уз ограничење да су задовољени принципи производње и специфична инспекцијска правила за све ове производе, која су садржана у посебном правилнику;

б) производе који су намијењени за људску потрошњу, чију срж чине један или више саставних дијелова биљног поријекла;

в) производе намијењене за људску потрошњу који садрже саставне дијелове животињског поријекла а који задовољавају услове наведене у тачки а) овог члана;

г) прехранбене производе чији саставни дијелови потичу из примарне пољопривредне производње.

Декларисање

Члан 2.

Производи из члана 1. могу да буду декларисани као органски ако су произведени или увезени, припремљени и пласирани на тржишту у складу са овим законом и ако посједују сертификат тијела за издавање сертификата (назив тијела које је издало сертификат и број овог сертификата треба да буду обавезно наведени на декларацији за производ).

Следеће знаке и слични изрази биће коришћени за декларисање органских производа:

1. На језицима којима се служе конститутивни народи, за домаће тржиште: органски производи.

2. На увозним производима (и за домаће производе намијењене извозу) биће коришћени изрази (као што су: bio, eco) на језицима земаља из којих производи потичу или земаља у које се производи извозе (у складу са њиховим прописима):

- а) њемачки: oekologisch,
- б) енглески: organic,
- в) француски: biologique,
- г) италијански: biologico,
- д) холандски: biologisch итд.

Увозни органски производ мора да носи декларацију и на језицима којима се служе конститутивни народи, према прописима Републике Српске за увозне производе.

Садржај извозне декларације на паковању органског производа утврђује организација (орган) овлашћен за издавање сертификата за тај извозни производ.

Производи који не удовољавају, по свим елементима, захтјевима овог закона не могу да носе декларацију наведену у ставу 1. овог члана.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске (у даљем тексту: Министарство надлежно за пољопривреду) може да одреди трговачку марку која може да се на добровољној основи користи за декларисање производа који удовољавају условима овог закона а који су произведени у Републици Српској.

Декларација, рекламни материјал или комерцијална документа за производе који нису произведени у складу са овим законом, који не посједују сертификат за органске производе, не смију ни да сутерашу да су производи, њихови саставни дијелови и примјесе, или крма произведени као органски производи (без права коришћења и скраћеница: био, еко итд.).

Декларисање производа као органског може да буде коришћено ако приложени сертификат потврђује да су испуњени услови утврђени за производњу, припремање производа и за продају (или извоз) органских производа. Исто се односи и на органске производе из увоза.

Трговачка марка са знацима усклађеним са ст. 2. и 6. овог члана, може да буде коришћена ако је производ произведен у складу са овим законом.

Производи из става 1. овог члана треба да буду декларисани на начин да датум и мјесто производње (прераде и паковања итд.) могу да буду лако утврђени. Такво декларисање треба да омогући произвођачу да наведе сировине које су коришћене за предметни производ. Регистровани произвођач може да дизајнира, на одговарајући начин, предметно декларисање.

Декларисање воћа и поврћа је изузетак. Информација о датуму и мјесту производње треба да буде наведена и на отпремном документу и треба да прати испоруке воћа и поврћа.

Принципи органске производње и припремања производа

Члан 3.

Производња и припремање органских производа подлијежу следећим принципима:

а) природни циклуси и прерада су условљени,
б) коришћење синтетичких агрохемикалија и примјеса није дозвољено,

в) генетички измијењени организми и њихови секундарни производи се не смију користити у органској производњи и преради; органи за издавање сертификата треба да утврде стандарде и да уложе све напоре, укључујући увођење стриктно уведене документације,

ради осигурања да организми генетичког инжењеринга или њихови производи нису коришћени у органској производњи и преради,

г) производи не смију да буду третирани јонизирајућим зрачењима; могу да буду коришћени само неозрачени производи,

д) број животиња у органској производњи и добијено органско ђубриво морају да буду усклађени са површинама за органску производњу, у власништву или под закупом,

ђ) узгој животиња на органском газдинству мора да буде усклађен са захтјевима овог закона и да се стока храни сточном храном произведеном у складу са овим законом.

Дефиниције

Члан 4.

Објашњења за неке дефиниције које се користе у овој законској регулативи:

1. **“адитив”** супстанца која служи за обогачивање, допуњавање (као додатак), која може да буде додата у прехранбени производ ради задржавања његовог квалитета, постојаности, боје;

2. **“аквакултура”** гајење риба или шкољки у рибњацима;

3. **“вршилац дјелатности”** означава свако физичко и правно лице које производи, припрема или увози из трећих земаља производе који су предмет члана 1. овог закона, или се бави њиховим робним прометом;

4. **“генетички инжењеринг”** је комплет техника из молекуларне биологије (као што је прекомбинован ДНК) чиме се генетски материјал: биљни, животињски, микроорганизма, ћелија или других биолошких јединица, може замијенити на начин или уз резултат који се не може постићи методама природне репродукције или природног прекомбиновања;

5. **“декларисање”** означава сва обавјештења, дијелове обавјештења, трговачке марке, илустроване материјале или симболе на сваком паковању, документу, објави, етикети, овратнику или пану, који се односе на производ наведен у члану 1., или који ове производе прате на путу до потрошача;

6. **“детерџенти”** означавају субстанце које су намијењене да се користе за чишћење производа који су наведени у члану 1. тачка а);

7. **“зеленишно ђубрење”** је биљна маса уграђена у земљиште, са циљем његовог побољшања;

8. **“конвенционалан-класичан”** означава сваки материјал, производњу или вршење прераде које није органско-сертификовано или које је на прелазу на органско;

9. **“маркетинг”** означава сакупљање или дистрибуцију ради продаје, нуђење ради продаје, продају, испоруку или пласман на тржишту у било којем облику;

10. **“озрачивање”** (јонизирајуће зрачење) емисија радио-нуклеотида високе енергије, способних да измијене молекуларну структуру хране, са циљем контроле микро-биолошких загађивача, патогена (који изазивају болести), паразита и штетника у храни; конзервисање хране или спречавање физиолошких процеса као што су клијање или зрење;

11. **“органска производња”** означавање производа ратарства и производа сточарства, произведених у складу са принципима органске производње и припремања производа у складу са захтјевима утврђеним за органску производњу;

12. **“паралелна производња”** означава упоредне дјелатности које остварују запослени у области органске производње: произвођач, руковалац или прерађивач - који узгајају, селекционирају, његују, рукују или прерађују добијене производе, који су сертификовани-органски или

остали производи; то подразумијева производњу која је (а) неорганска (б) у конверзији (на преласку на органску) или (в) производњу која је органска, али није сертификована;

13. **“плодоред”** означава праксу наизмјеничног узгоја биљних врста или фамилија, једногодишњих и /или двогодишњих, на специфичним пољима и по планираном обрасцу или логичном низу, са циљем прекида циклуса корова, болести и штеточина и ради побољшања плодности земљишта и садржаја органске материје;

14. **“период конверзије-период преласка на органску производњу”** период током којег је газдинство које прелази на органску производњу под надзором органа за издавање сертификата који контролише да ли се овај прелаз остварује у складу са законским стандардима и стандардима које је прописао овај орган; ова контрола се врши током цијелог прелазног периода, до испуњења услова да производња добије сертификате за органску производњу;

15. **“припремање”** означава: операције чувања и/или прераде пољопривредних производа, укључујући клање и транжирање производа сточарства и такође паковање и/или промјене извршене декларисањем ради презентовања органског производног метода за свјеже, дорађене и/или прерађене производе;

16. **“природна влакна”** су влакна биљног или животињског поријекла, која нису синтетичка;

17. **“производи за заштиту биља”** означавају производе који се пласирају на тржиште ради коришћења као производи за заштиту биља, од којих сваки мора да садржи активну супстанцу у најмањем проценту утврђеном овим законом или посебним прописом;

18. **“производња”** означава операције које су уграђене у производњу пољопривредних производа, на начин нормалне производње на пољопривредним газдинствима;

19. **“производи”** ријеч служи за означавање ратарских производа и сточарских производа, и производа прехране који су припремљени од ових производа ратарства и сточарства;

20. **“састојци”** означавају се супстанце, укључујући адитиве храни који се користе у припремању производа који су наведени у напријед наведеном члану 1. тачка б), који се уграђују у финални производ;

21. **“селекција”** је селекција биљака или животиња, ради даљег размножавања и/или даљег развоја жељених карактеристика у наредним генерацијама;

22. под **“секундарним продуктима генетички измијењених организама”** подразумијевају се: супстанце које су производ генетички измијењених организама, али које не садрже генетички измијењене организме;

23. **“учесник у органском ланцу”** означава свако физичко и правно лице које производи, припрема или увози из трећих земаља производе који су предмет члана 1. овог закона или се бави њиховим робним прометом;

24. **“сертификат”** /издавање сертификата/ процедура којом неутрална трећа страна издаје писмено јемство да је јасно идентификован систем производње или прераде оствариван у складу са утврђеним методама и да испуњава специфичне захтјеве;

25. **“сертификациона марка”** фирма, симбол или лого органа за издавање сертификата, којом овај орган означава да су производи, за које се издаје сертификат произведени у складу са програмским стандардима;

26. **“сертификациони програм”** је систем оперативан путем органа за издавање сертификата, са његовим властитим правилима, процедурама и менаџментом, а служи за обављање процедуре сертификације.

Методе органске пољопривреде морају да буду коришћене у току цијелог газдовања на основама органске производње.

Под свеукупности органске производње подразумијевају се и придржавање одговарајућих законских прописа о: заштити природног окружења, заштити и коришћењу пољопривредног земљишта, о здрављу стоке, о производњи хране, маркетинг итд.

Органска газдинства

Члан 5.

Под органским газдинствима подразумијевају се примарни произвођачи органске хране и пољопривредна газдинства која остварују производњу на њетњим папњацима, чија производња се остварује у складу са одредбама овог закона.

II - ЗАХТЈЕВИ КОЈЕ ТРЕБА ДА ИСПУЊАВА ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА

Члан 6.

Основни услови за заснивање органске пољопривреде су:

1. просторна изолација земљишних парцела, сточарских фарми и прерађивачких погона од могућих извора загађења;
2. незагађено земљиште чији је садржај штетних материја испод прописаних максимално дозвољених количина;
3. прописани квалитет воде за наводњавање и за појење стоке и минимална аерозагађеност производног подручја;
4. усклађен развој биљне и сточарске производње.

Принцип свеукупности органске производње

Члан 7.

Методе органске пољопривреде морају да буду коришћене у току цијелог газдовања на основама органске производње.

Под свеукупности органске производње подразумијевају се и придржавање одговарајућих законских прописа о: заштити природног окружења, заштити и коришћењу пољопривредног земљишта, о здрављу стоке, о производњи хране, маркетингу итд.

Прелазак са традиционалне на органску производњу - нормални прелазак

Члан 8.

Газдинства која желе да остваре измјену традиционалне производње и преоријентису се на органску производњу могу да остваре тај прелазак током периода од двије године. Наредни први јануар биће узет као први дан тог преласка. Период преласка од двије године односиће се на укупне површине на којима је извршен предметни прелазак.

Одредбе овог закона треба да буду испоштоване током овог преласка.

На почетку преласка произвођач и овлашћени орган за издавање сертификата за органску производњу заједнички ће утврдити све мјере које треба да буду предузете ради осигурања перманентног поштовања ових законских одредби и да је вршена редовна контрола током овог прелазног периода.

У случајевима када орган за сертификацију захтијева период од три или више година за документовано доказано некористиће забрањених материјала, због посебних услова претходног коришћења земљишта и посебних еколошких услова, сертификација може да буде извршена дванаест мјесеци по истеку овог условљеног периода некористиће забрањених материјала.

Прелазак са традиционалне на органску производњу - у етапама

Члан 9.

Уколико је нормални прелазак на органску производњу, из члана 5., повезан са неприхватљиво великим

ризиком, газдинства која производе винско грождје, воће, поврће и украсно растиње могу да остваре прелазак на органску производњу у етапама. Укупно газдовање може да буде преоријентисано током пет година.

Министарство надлежно за пољопривреду ће да одлучи да ли да дозволи овај прелазак у етапама.

Посебно следећи услови морају да буду задовољени:

- а) обавезни план преласка треба да садржи детаљни опис стапа преласка и роковник свих активности;
- б) избјегавање коришћења било каквих недозвољених агрохемикалија на парцелама за органску производњу које могу да изазову загађивање;
- в) производна подручја треба да буду јасно разграничена, на различите начине;
- г) за производе произведене по различитим методама посебно се скидају усјеви и врши ускладиштење рода;
- д) узимају се узорци сваке године, ради анализе о резидуама (остацима хемикалија) у органски произведеним производима;
- ђ) захтјеви прописани посебним правилницима донесеним на основама овог закона треба да буду задовољени.

Ако неодложни прелазак сточарске производње није прихватљив, министарство надлежно за пољопривреду може да одобри фармама да прелазак остваре у етапама, по категоријама стоке, током три године.

Не дозвољава се паралелна производња (органска и неорганска):

- а) врста (или сората) које нису јасно разграничене;
- б) животиња исте категорије производње.

Ако се органска производња не остварује на цијелом газдинству, орган за сертификацију треба да обезбиједи да органски и конвенционални дио производње буду одвојени и да су цјеловито под инспекцијским надзором.

Упоредно постојање два или три облика производње: традиционалне производње, производње у конверзији и/или органских биљних или животињских производа дозвољено је само ако је свака од производњи јасно разграничена. Ради осигурања јасног разграничења између органске и традиционалне производње, сертификациони орган ће да врши инспекцијски надзор над цијелим системом (од производње до коначне продаје).

На газдинствима на којима се остварује упоредно и органска и традиционална производња коришћење органама генетског инжењеринга није дозвољено ни у дијелу традиционалне производње.

III - ПРОПИСИ О ПРОИЗВОДЊИ

Основни прописи

Члан 10.

Производња је остварена по методи органске производње ако су задовољени услови из члана 1. тачка а.:

а) захтјеви који се односе на инспекцијску процедуру морају да буду задовољени, као и детаљна правила која се односе на то;

б) само производи који садрже супстанце пописане у посебном правилнику могу да буду коришћени као производи за заштиту биља, детергенти, минерална ђубрива, или побољшивачи физичког стања земљишта. Они могу да буду коришћени само под специфичним условима и ако је адекватно коришћење дозвољено у земљи пласмана производа органске производње.

Као одступање од тачке б) сјемена која су третирана производима који нису наведени у посебном правилнику о ђубривима и оплеменјивачима земљишта и средствима за заштиту биља и за контролу корова, а чија је употреба (употреба сјемена) генерално одобрена код чланица Европске уније, могу да буду коришћена толико дуго

докле је коришћењем таквог сјемена задовољан издавалац сертификата а да при томе они нису могли да обезбиједи на тржишту нетретирано сјеме одговарајуће сорте.

Ћубрива и оплеменењивачи земљишта, заштита биља и контрола корова

Члан 11.

Производи из назива овог члана који нису одобрени до дана прихватања ове регулативе, за сврхе наведене у члану 10. тачка б) могу да буду укључени у списак по посебном правилнику, којим је утврђено да морају да буду задовољени следећи услови:

а) ако се користе за намјене сузбијања биљних штеточина или болести:

- они су битни за сузбијање штетних организама или посебних болести за које друге биолошке, агротехничке и физичке алтернативе или алтернативе узгоја биља нису на располагању,

- услови за њихово коришћење искључују било какав директни контакт са сјеменом, усјевом или производом од усјева; међутим, у случају вишегодишњих усјева директни контакт може да буде примјењен, али само изван сезоне узгоја јестивих дијелова (воће), чија примјена не резултира индиректно присуством остатака производа у јестивим дијеловима, и

- њено коришћење не резултира, или доприноси, неприхватљивим исходима, или загађивањем окружења;

б) ако се користе за ђубрење или побољшање физичког стања земљишта:

- они су битни за специфичне хранљиве захтјеве усјева или специфичне захтјеве побољшања физичког стања земљишта, који не могу да буду задовољени примјенама производа из назива овог члана, и

- њихово коришћење не резултира неприхватљивим исходима на окружењу или доприноси загађивању.

Ако је потребно, следеће може да буде условљено за свако ђубриво и оплеменењивач земљишта, средства за заштиту биља и средства за контролу корова (утврђене посебним правилником):

- детаљни опис производа,

- услови његовог коришћења и/или захтјеви за његове саставне дијелове и за растворљивост, узимајући у обзир да се посебно обезбиједи за те производе минимално присуство јестивих дијелова усјева у производима за јело добијеним од тих усјева, исто тако минимални утицај на окружење,

- посебно захтјеви етикетирања производа наведених у члану 1. када су такви производи добијени уз помоћ неких од производа из назива овог члана.

Измјене у посебном правилнику, који садржи спискове производа из назива овог члана - допуне списка или брисања са списка производа који су наведени у ставу 1. или укључивање или допуне спецификација које су назначене у ставу 2. биће усвојене на основама посебног прописа Владе Републике Српске.

IV - БИЉНА ПРОИЗВОДЊА

Плодност и биолошка активност земљишта

Члан 12.

Плодност и биолошка активност земљишта треба да буду одржавани и, ако је могуће, повећавани. Са тим циљем треба да буду предузимане следеће мјере:

а) земљиште треба да буде култивисано на тај начин да то обезбјеђује самоодрживу производност на основама његових физичких, хемијских и биолошких особина;

б) биолошка разноврсност треба да буде охрабривана;

в) основа за производњу усјева у повртларству, ратарству и шумарству је посвећивање посебне пажње структури и плодности земљишта и окружујућег екосистема и да се обезбиједи разноврсност врста а да се при томе губици у хранивима сведу на минимум;

г) при обради земљишта земљишни покривач треба да задовољи услов да се обезбиједи да ће земљишна ерозија и губици хранива и биљних производа бити сведени на минимум;

д) интензитет производње крмног биља треба да варира, зависно од прилагођивости на локацију.

Управљање болестима, штеточинама и коровима, укључујући регулаторе раста

Члан 13.

Штеточине, болести (биљне и сточне) и корови морају да буду контролисани на основама комбинације различитих мјера, посебно следећих:

а) избором погодних врста и сорти;

б) избором одговарајућег плодореда;

в) процедурама механичке култивације;

г) термалним процедурама, третманом земљишта воденом паром - за биљне производње у заштићеном простору (стакленици и пластеници);

д) зеленишним ђубрењем, избалансираним програмом других дозвољених врста ђубрења, малчовањем, механичком контролом и механичким уништавањем штеточина.

Термичка контрола корова и физичке методе за управљање болестима, штеточинама и коровом су дозвољене.

Термичка стерилизација земљишта за борбу против болести и штеточина треба да буде ограничена и да се примјењује када се плодородом и природним процесима у земљишту не могу постићи жељени ефекти. Сагласност за ову процедуру даје сертификациони орган, од случаја до случаја.

Сва опрема примјењена у класичном систему земљорадње треба да буде прописано очишћена, без резидуа, прије него што буде употребљена на подручјима са органском производњом.

Коришћење синтетичких пестицида је забрањено. Дозвољени производи за заштиту биља и контролу штеточина за третман над коровима и дозвољени регулатори раста наведени су у посебном правилнику.

Коришћење синтетичких регулатора раста је забрањено. Синтетичке боје не могу да буду коришћене ради побољшања изгледа органских производа.

Коришћење организама или производа добијених генетским инжењерингом забрањено је.

Министарство надлежно за пољопривреду може да пропише методе заштитног третмана биљака и биљних производа и да да инструкције за њихово коришћење.

Ћубрење и оплеменењивање земљишта

Члан 14.

Управљање ђубрењем треба да губитке у хранивима сведу на минимум.

Акумулисање тешких метала и других загађивача треба да буде онемогућено. Биолошки разградљив материјал, на основама микробиолошких процеса, биљног или животињског поријекла, треба да буде основ за програм ђубрења. Орган за сертификацију може да утврди ограничења на укупну количину овог материјала произведеног на фарми, узимајући у обзир локалне услове и специфичну природну усјева.

Стајско ђубриво које садржи људски измет (фекалије и урин) не може да буде коришћено за ђубрење биља за људску потрошњу, осим када су задовољени сви санитарни захтјеви. Сертификациони орган треба да утврди

санитарне захтјеве, а процедура утврђивања испуњења тих услова остварује се на лицу мјеста, ради онемогућавања преноса штеточина, паразита и инфективних агенаса.

Материјали, донесени споља, употријебљени за ђубрење и оплеменјивање земљишта, морају да испуњавају услове утврђене посебним правилником.

Минерална ђубрива могу да буду примijeњена само у њиховом природном саставу и не смију да буду учињена растворљивијим на основама хемијског третмана. Цертификациони орган може да утврди, својим стандардима, изузетке од овог правила, који морају да буду добро поткријењени. Ови изузеци не могу да се односе на минерална ђубрива која садрже азот.

Ђубрива, уврштена у процес сертификације, на основама стандарда за органску пољопривреду утврђених овим законом, или стандардима органа за издавање сертификата, могу да буду искључена из овог процеса ако њихова производња и коришћење имају неприхватљив утицај на околину.

Ако постоји повод за очекивање постојања високих концентрација - дозвољене врсте ђубрива и оплеменјивачи земљишта треба да буду анализирани, прије растурања по земљишту, на садржај тешких метала и на радиоактивност и на загађеност другим недозвољеним супстанцама. Ово ће се увијек примјенити у случају планиране примјене нуспроизвода индустрије или спаљивања, као што су: пепео, талог или индустријски креч.

Несинтетичка минерална ђубрива и донесено у ђубривима биолошког поријекла сматраће се допунска, неће се сматрати замјеном за рециклирање хранива.

Сертификациони орган треба да пропише својим стандардима ограничења за коришћење инпута као што су: калијум у минералном облику, магнезијумска ђубрива, микроелементи, стајњак и ђубрива са релативно високим садржајем тешких метала и/или других нежељених супстанци, као на примјер: основна шљака, камени фосфати и канализациони муљ (имајући у виду и услове квалитета ђубрива и оплеменјивача земљишта, утврђене посебним правилником).

У земљишту треба да буде одржаван одговарајући ниво рН.

Купопродајни уговори између фарми, за органска ђубрива из става 1. овог члана, дозвољени су само између фарми које су у систему органске пољопривреде, у складу са овим законом.

Сјемена, расад и вегетативни материјал за размножавање

Члан 15.

Сјемена, расад и вегетативни материјал за размножавање, за органску производњу, морају да потичу са органских газдинстава. Одступање је могуће само за биљни материјал који је умножен *in-vitro* (за што постоји одговарајући сертификат).

Када нема на располагању сертификованог сјеменског и садног материјала, треба да буде коришћен хемијски нетретирани конвенционални материјал, уз сагласност сертификационог органа.

У случају сјемена, матичних биљака и у случају вегетативног материјала за размножавање, генерација родитељских биљака мора да буде култивисана у складу са одредбама овог поглавља овог закона. У случају вишегодишњих биљака тај услов морају да задовоље најмање два циклуса родитељских биљака.

И на овај сјеменски, садни и биљни материјал за размножавање примјењиваће се одредбе и других закона које третирају сјеменску и расадничарску производњу.

Није дозвољено коришћење сјемена, полена, трансгенских биљака или садног материјала добијених генетичким инжењерингом.

Сакупљање некултивисаног материјала биљног поријекла и мед

Члан 16.

Сакупљање јестивих дивљих биљака и дијелова биљака које расту природно у шумама и на пољопривредном земљишту имаће исти третман као и органска производња ако:

а) то земљиште није третирано неодобраним производима током најмање три претходне године и

б) сакупљање не задире у стабилност природног окружења и у одржавање врста у подручју на ком се врши сакупљање.

Саморасли биљни производи могу да буду сертификовани као органски само ако потичу са подручја сакупљања које је географски дефинисано и које није изложено забрањеним супстанцама, и које је субјект инспекције.

Подручје сакупљања треба да буде на прописној удаљености од класичне земљорадње, контаминације и загађивања.

Лице које се бави сакупљањем, које управља свим фазама узгоја и сакупљања предметних производа мора да буде јасно идентификовано и да му је добро познато подручје сакупљања које је у питању.

Процес сакупљања мора да буде, до краја, документован.

Инспекцијска процедура утврђена за органска газдинства односи се у цјелини и на предметно сакупљање дивљих биљака.

V - СТОЧАРСКА ПРОИЗВОДЊА

Принципи

Члан 17.

Ако се сточарска производња остварује на органским газдинствима, уз поштивање правила органске производње, ова врста сточарске производње имаће третман органске производње. Министарство надлежно за пољопривреду може за ову врсту производње да изда и одговарајућа упутства.

Министарство надлежно за пољопривреду може да објави додатну регулативу за:

- а) смјештај стоке,
- б) држање и узгој стоке,
- в) испашу и прегоне на отвореном.

Правила за сточарство могу да се примјене и за пчеларство.

Сточна храна

Члан 18.

Набавка сточне хране ради допуне сточне хране произведене на властитој органској фарми дозвољена је. Дозвољена је само набавка органски произведеног крмног биља.

Додатна сточна храна са газдинстава која прелазе на органску производњу дозвољена је у просјеку до:

а) максимално 30 одсто у просјеку, за поједине производне категорије животиња,

б) ако сточна храна потиче са властитог газдинства - укупна маса може да износи максимално 60 одсто,

в) ако сточна храна потиче са газдинства које је прешло на органску производњу, додатна храна се може набављати покривајући 100 одсто ове додатне потребе.

Годишњи омјер хране која није произведена органски, исказано у сувој материји, за саставне дијелове пољопривредног поријекла, може да износи до:

а) 10 одсто од укупне потрошње сточне хране преживара;

б) 20 одсто од укупне потрошње сточне хране непрелива.

Максимално дозвољено учешће сточне хране неорганског поријекла у дневном obroку може да износи највише 25 одсто, све исказано у сувој материји.

У случају губитака у приносима сточне хране, посебно због екстремних временских услова министарство надлежно за пољопривреду може да дозволи, за ограничени период и за посебна подручја, конзумирање у већем проценту неоргански произведене сточне хране, код фармера који су претрпјели директне штете.

Компоненте сточне хране морају да буду припремљене природно и метод припремања комплетног хранива треба да буде што природнији и да сачува његова квалитетна својства. Сточна храна не може да садржи, ни у трговима, генетички измијењене организме или секундарне производе генетички измијењених организама.

Агенси за чишћење и дезинфекцију

Члан 19.

Агенси за чишћење и дезинфекцију који могу да се користе у органском сточарству и начин њихове употребе биће утврђени посебним прописом.

Везивање стоке

Члан 20.

Није дозвољено везивање стоке.

У споразуму са органом за издавање сертификата, везивање може да буде дозвољено у сљедећим случајевима:

а) за појединачне животиње, у ограниченом периоду, ради обезбјеђења сигурности и краткотрајног удобства за животиње;

б) на малим говедарским фармама.

Министарство надлежно за пољопривреду може да пропише величину мале фарме.

Исхрана животиња

Члан 21.

Хранилац стоке мора да удовољава физиолошко-нутриционистичким захтјевима стоке у различитим етапама њиховог развоја и мора да се руководи намјером да осигура квалитетну производњу радије него да се руководи максимизирањем производње.

Појачана исхрана и држање стоке у условима који могу да изазову анемију нису дозвољени.

Специфични прописи за исхрану стоке

Члан 22.

Преживари морају да конзумирају најмање 60 одсто хране, исказано у сувој материји, у облику кабасте сточне хране - свјеже хране, суве хране или силаже.

Исхрана младих сисара мора да буде базирана на природном млијеку, превасходно матерњем млијеку. Сви сисари морају да буду хранили природним млијеком у одређеном минималном периоду. Минимални период зависи од животињске врсте. Он износи три мјесца за говеда и коње, 35 дана за овце и козе и 40 дана за свиње.

За живину - рецептура коришћене хране у усхрани, при тову, мора да садржи 65 процената зрневља и зрневља махунарки (њихове производе или нус-производе), у истом том омјеру и сјемења уљарица (њихове производе или нуспроизводе).

Репродукција

Члан 23.

Здравље и продукциона моћ (производња уживо) стоке и квалитет производа сточарства морају да буду унапријеђени селекцијом одговарајућих раса и методама узгоја.

Репродукција стоке мора да буде заснована на природним методама.

Вјештачко осјемењавање је дозвољено. Други облици вјештачке репродукције или репродукције која је прати (као што је трансфер ембриона) забрањени су. Министарство надлежно за пољопривреду може да овласти да се учине изузеци, али само ако је у питању одржавање угрожених генетских ресурса. Ипак, таква стока и њени производи не могу да буду продати на основама органске производње.

Стока произведена трасфером ембриона треба да буде задржана на газдинству.

Здравље животиња

Члан 24.

Спречавање сточних болести треба да буде засновано на сљедећим принципима:

а) селекцији одговарајућих раса;

б) примјени пракси газдовања у сточарству сврси-сходних по захтјевима за сваку врсту, које охрабрују јаку отпорност на болести и превентиву на инфекције;

в) коришћење високо квалитетне хране, заједно са редовним боравком ван штале (на пашњаку, шетње ван штале) ради повишења нивоа имунолошке отпорности организма стоке;

г) осигурање одговарајућег броја грла у објекту и на отвореном, ради избјегавања пренапућености и проблема са здрављем стоке на тој основи.

Ако грло оболело или се озлиједи, мора да буде одмах третирано, ако је потребно у изолацију, и одговарајуће смјештено.

Коришћење ветеринарских медицинских производа треба да буде у потпуности на сљедећим основама:

а) фитотерапеутски производи (као што су биљни екстракти, искључујући антибиотике, или биљне есенције), хомеопатски производи (као што су биљне, животињске и минералне супстанце) и елементи који их прате и производи утврђени прописом министарства надлежног за пољопривреду за те намјене - треба да буду превасходно коришћени, у односу на хемијско-синтетичке алопатске ветеринарске медицинске производе или антибиотике, под условом да се њихов терапеутски ефекат испољава ефикасно на животињске врсте и уз услов да је третман намијењен за њих;

б) ако се коришћење производа наведених под претходном тачком а) не покаже ефикасним у сузбијању болести или озљеда, а битан је ипак третман животиња који профилактичким дејством спасава животиње од патњи или болова, хемијско-синтетички алопатски ветеринарски медицински производи или антибиотици могу да буду коришћени, уз одговорност ветеринара;

в) коришћење кокцидиостатика (coccidiostats), пажљивим инјектирањем жељезом у свиње и коришћење хормона или сличних супстанци ради контроле репродукције (као што је: индукција или синхронизација еструса), или за друге намјене, није дозвољено; и поред тога, хормони могу да буду дати као лијек појединој животињи као облик терапеутског ветеринарског третмана;

г) коришћење хемијско-синтетичких алопатских ветеринарских медицинских производа или антибиотика ради превентивног третмана није дозвољено.

Тип производа (укључујући назнаку о укљученим активним фармаколошким супстанцама), заједно са детаљима о дијагнози, методу администрације, трајности третмана и прописаним периодом повлачења из употребе мора да буде јасно регистрован и неизбрисиво записан у књизи третмана.

Третиране животиње морају да буду јасно идентификоване, сваки пут, односно цијело вријеме - појединачно, у случају крупних животиња, а појединачно или у групи, у случају живине или малих животиња.

Вакцинација и цијељење су дозвољени гдје постоји ризик за здравље животиња.

Само производи са званичне листе министарства надлежног за пољопривреду могу да буду коришћени за дезинфекцију сиса животиња.

Као период повлачења из употребе, између назначеног рока пријема хемијско-синтетичког алопатског ветеринарског медицинског производа под нормалним условима употребе и производње органски произведене хране од тих животиња, мора да буде двоструки правни период повлачења из употребе. То не треба да се односи на коришћење производа за засушивање крва због других проблема.

Уз изузеће вакцинација, третмана против паразита и третмана који су дио епидемских програма у сточарству Републике - гдје поједина животиња или групе животиња прими више од двије или максимално до три куру третмана хемијско-синтетичким алопатским ветеринарским медицинским производима или антибиотикима током једне године (или више од једне куру третмана ако је производни животни циклус краћи од једне године), односно стока, или производи који потичу од ње, не могу да буду продати као производи произведени у складу са овим законом, и стока мора да се подвргне прелазном периоду утврђеном у члану 26. став 2.

Зоотехничке мјере

Члан 25.

Зоотехничке операције треба да буду сведене на минимум. Њих мора да обавља квалификовано особље. Обављају се у животном добу најпогоднијем за животиње.

Операције као што су: поткресивање репова, стругање зуба и дотјеривање кљунова, канци и крила у случају живине, кастрирање, скидање рогова одраслих животиња и коришћење прстенова у њушци за свиње - није дозвољено. У оправданим случајевима Министарство може да одобри изузетке за скидање рогова и за стављање прстенова у њушке свиња у подручјима са љетном испашом.

Сљедеће операције могу да буду обављене на појединим животињама:

а) привезивање еластичних трака на репове оваца ако је то потребно за побољшање здравља, општег стања или хигијене стоке;

б) скидање рогова младих животиња под анестезијом ако је то потребно из разлога безбједности;

в) кастрирање са циљем одржања квалитета производа, у случају свиња, само што операција мора да буде извршена у доби изнад 14 дана.

Поријекло производних животиња

Члан 26.

Само производна грла која потичу са органских газдинстава могу да буду укључена у производњу. То се не односи на коње за јахање и вучу.

Производна грла која не потичу са органских газдинстава и која су укључена у производњу након конверзије која је започела морају да буду узгајана у наредном периоду у складу са правилима из овог закона:

а) коњи и говеда за производњу меса - у периоду од 12 мјесеци и најмање током три четвртине њиховог живота;

б) мали преживари и свиње - у периоду од најмање шест мјесеци;

в) грла за производњу млијека - у периоду од најмање шест мјесеци;

г) живина за производњу меса, набављена у узрасту мањем од три дана - у периоду од најмање 56 дана;

д) живина за производњу јаја - у периоду од најмање шест седмица.

Са циљем подизања стада или крда, телад и мали преживари за производњу меса могу да буду продати као стока органски произведена ако су узгајани у наредном периоду у складу са одредбама овог закона, прије клања:

а) телад током најмање шест мјесеци,

б) мали преживари током најмање два мјесеца.

Када је на располагању недовољан број органских узгајаних грла за допунски природни узгој или за обнову стада или крда, на основу уговора са органом за издавање сертификата, женска неспарена млада грла са фарми са неорганском производњом могу да буду укључена у органску производњу, али током године предметом овог укључења може да буде највише 10 одсто одраслих грла коња или говеда или 20 грла говеда или са мање од грла пет свиња, оваца или коза, обнова може да буде ограничена на једно грло годишње.

На основу захтјева узгајивача - министарство надлежно за пољопривреду може да да сагласност за повећање процената из претходног 4. става овог члана (али највише до 40%) за обезбјеђење грла за органску производњу са фарми са неорганском производњом, ако нема на располагању довољан број грла која потичу са органских фарми, у сљедећим случајевима:

а) када је овим узгајивачима пружена основна стручна подршка за узгој стоке;

б) када се мијења расни састав на фарми;

в) када је остварена нова специјализација у сточарству, на фарми узгајивача;

г) када је потребно ограничити број телади сисанчади.

У случају великог морталитета, због епидемије катаралних размјера, министарство надлежно за пољопривреду може да да сагласност за обнову стада и крда грлима која потичу са газдинстава са неорганском производњом.

Мушка грла за узгој могу да буду купљена у свако доба у газдинствима са неорганском производњом.

Минимална доб за живину, прије клања

Члан 27.

Минимална доб за живину, прије клања, треба да буде:

а) 81 дан за бројлере;

б) 49 дана за пекиншке патке;

в) 70 дана за женска грла московске патке;

г) 84 дана за мушка грла московске патке;

д) 92 дана за дивље патке;

ђ) 94 дана за бисерку.

Произвођач коме ове минималне доби прије клања нису погодне мора да користи мјере спорнијег узгоја.

VI - ПЧЕЛАРСТВО

Регистрација и прелазни период

Члан 28.

Производња у пчеларству може да добије сертификат за органску производњу након прелазног периода од једне године, током које органски радник мора да остварује у цијелости стандарде које је прописао орган за издавање сертификата и током којег периода ће овај орган остваривати инспекцијски надзор. Паралелна производња може такође да буде одобрена, под условом да је такође субјект испитивања, уз услов да се цјелокупна производња остварује и да се врши руковање на начин да не постоји ризик мијешања сертификоване и конвенционалне производње. Восак у пчеларству може да буде коришћен у органској производњи тек када добије сертификат органа за издавање сертификата.

Кошнице треба да буду тако сортиране да је могућа њихова идентификација.

Набавка пчела

Члан 29.

Набавка пчелињих друштава и пчелињих матица, за потребе органске производње, може се вршити само од органских произвођача у пчеларству, с пратећим сертификатом. Изузетак је могућ само у случајевима када нема у понуди ових друштава и матица, али је набавка условљена сагласношћу тијела за издавање сертификата.

Восак за који није добијен сертификат о условности за органску производњу не може да буде употријебљен у случају набавке пчелињих друштава.

Храна за пчеле

Члан 30.

Кошнице не смију да буду смјештене близу поља на којима се користе пестициди и хербициди. Извори нектара и полена могу да буду само органски произведене биљне врсте и/или саморасла вегетација. Коришћење хемијске агенаса у близини кошница није дозвољено.

Прихрањивање пчела медном и шећерном водом дозвољено је током зимског сна и у рано прољеће. За овај шећер мора се обезбиједити сертификат сертификационог органа.

Извори загађивања

Члан 31.

Кошнице не смију да буду постављене близу извора загађивања, као што су индустријска подручја и сметлишта.

Лијекови и хемијски агенси

Члан 32.

Обољела пчелиња друштва треба да буду лијечена.

Као допуну хладном смјештају, слjedeће је дозвољено ради лијечења болести, ради контроле здравственог стања у кошници и када се постављају оквири: оксална киселина, мравља киселина, сирћетна киселина, млечна киселина, сода и каустична сода.

Подрезивање крила матица

Члан 33.

Подрезивање крила матица забрањено је.

Руковање

Члан 34.

Вода и сирће су дозвољени за подстицање и смиривање пчела. Само нетретирано природно дрво и природно гориво дозвољени су за задимљавање. Ни један други агенс није дозвољен за подстицање или смиривање пчела.

Уље, дизел или други нафтни производ нису дозвољени са циљем заштите од напада мравца.

Материјал за медне оквири

Члан 35.

Восак за медне оквири треба да буде с сертификатом, или да потиче из производње на преласку на органску.

VII - ПРОИЗВОДЊА У РИБЊАЦИМА (АКВАКУЛТУРЕ)

Основни захтјеви

Члан 36.

Основни захтјеви за производњу риба и школки у рибањацима на основама органске производње биће утврђени на основама стандарда органа за издавање сертификата, током периода преласка на органску производњу.

Прелазак на органску производњу

Члан 37.

Када није остварен цјеловит прелазак на органску производњу, захтијева се следеће:

а) физичко разграничење између јединица са класичном и јединица са органском производњом; за непокретне организме, који не живе у ограђеном простору, животни простор мора да буде на одговарајућој удаљености од загађивања и могућег штетног утицаја класичне аквакултуре;

б) да се органска производња остварује под надзором (у вези са квалитетом воде, примјеном лијекова, факторима инпута и другим што је потребно у складу са стандардима);

в) да се за оба система производње води идентично књиговодство;

г) да јединице у преласку нису у процијепу између органског и конвенционалног менаџмента.

Дужину прелазног периода утврђује орган за сертификацију, имајући у виду дужину животног циклуса и врсте, еколошке факторе и прошло коришћење објекта за узгој, уз вођење рачуна о отпаcima, седиментима и квалитету воде.

Орган за сертификацију може да дозволи уношење организама класичног поријекла, уз услов да нису генетички измијењени организми. Захтијевани прелазни период за унесене организме утврђује орган за издавање сертификата.

Прелазни период се не захтијева у случајевима:

а) отворених водених површина за дивље, непокретне организме, гдје вода слободно тече и није изложена загађивању забрањеним супстанцама, утврђеним овим законом,

б) гдје је сабирно подручје под инспекцијским надзором (у вези са квалитетом воде, храном, примјеном лијекова, факторима инпута и другог што је потребно у складу са стандардима) и да је цјелина захтјева по стандардима на други начин задовољена.

Основни услови

Члан 38.

Орган за издавање сертификата ће утврдити стандарде за ову врсту органске производње, имајући у виду потребе и понашање организама. То мора да обухвати одредбе у вези са:

- а) самоодрживости метода производње,
- б) густином смјештаја,
- в) квалитетом воде,
- г) заштитом од драматичних температурних промјена,
- д) заштитом од екстремних осунчавања и екстремно јаког хлада.

Локација производних јединица и заштита од загађивања

Члан 39.

Удаљеност између јединица са органском производњом и јединица за класичном производњом треба да буде дефинисана стандардима органа за издавање сертификата.

Орган за издавање сертификата треба да утврди стандарде у вези са заштитом од загађивања и контаминације, укључујући и одговарајуће удаљености.

Локација сабирних подручја

Члан 40.

Дивљи, непокретни организми, на отвореним сабирним подручјима могу да буду сертификовани као органски ако је то подручје незаражено, стабилно и еколошки самоодрживо.

Сабирно подручје треба да буде јасно дефинисано и да буде под инспекцијским надзором у вези са квалитетом воде, сточне хране, примјеном лијекова, инпут-елемената и другог неопходног - све усклађено са стандардима.

Здравствено стање и њега

Члан 41.

Класични ветеринарски лијекови могу да буду коришћени уколико није на располагању друга алтернатива која се може правдати и уколико се добије сагласност органа за издавање сертификата. Овај орган ће да утврди и период задржавања употребе ветеринарских лијекова.

Коришћење ветеринарских лијекова, у склопу профилактичких мјера, осим вакцинације у неким случајевима, није дозвољено.

Вакцинација је дозвољена ако је познато постојање болести у региону која се не може сузбити на неки други начин.

Нису дозвољене вакцинације на основама тзв. генетичког инжењеринга.

Није дозвољено коришћење синтетичких хормона и синтетичких агенаса за раст.

Врсте и узгој

Члан 42.

Треба бирати, у начелу, размножавање на природним основама. Орган за издавање сертификата може, међутим, да дозволи коришћење производних система који нису у склопу природног размножавања, као на примјер лежење риблих јаја.

Гдје за то постоје могућности - водени организми за расплодњу треба да потичу из органских извора. Орган за издавање сертификата треба да утврди минималну дужину времена које водени организми за расплодњу треба да спроведу у органској јединици.

Триплоидни организми и генетички измијењене врсте или расе нису дозвољени.

Исхрана

Члан 43.

Храна за узгој у рибањацима треба у начелу да садржи 100% сертификоване органске компоненте или дивље изворе сточне хране из воде. Када се користи дивља рибаља храна, треба уважавати "Кодекс понашања за поуздано рибарство" (ФАО, 1995.).

Када нису на располагању довољне количине сертификоване органске компоненте или дивљи извори сточне хране, орган за сертификацију може да одобри да највише 5% сточне хране (исказано у сувој материји) може да буде конвенционалног поријекла.

У системима који захтијевају набавку сточне хране као репроматеријала најмање 50% животињских протеина из воде у обротоу треба да потиче од нуспроизвода, одрезака или других отпадака и/или других материјала који се не користе за људску потрошњу.

У случају непредвидих природних догађаја (појава), орган за издавање сертификата може да дозволи измјене у процентима из ст. 1., 2. и 3. овог члана, али само за посебни ограничени период и уз одређене услове.

Репроматеријали биљног и/или животињског поријекла треба да буду основ за исхрану и ђубрење.

Орган за издавање сертификата може да дозволи коришћење минералних додатака, условљавајући то да буду примљени у свом природном облику.

Сљедехи производи не могу да буду укључени, нити додати у сточну храну, нити на други начин дати организмима:

1. синтетички побољшивачи раста и стимуланси,
2. синтетички побуђивачи апетита,

3. синтетички антиоксиданти и средства заштите,

4. агенси - вјештачки бојадисери,

5. уреа,

6. материјали који потичу од исте врсте, а служе за тов,

7. сточна храна која је субјект растварања-екстракције (на примјер: хексаном),

8. чисте аминокиселине,

9. генетички измијењени организми или њихови производи.

Витамини, микроелементи и додаци треба да буду коришћени као природни производи, ако су доступни. У случају њихове недоступности или ограничене доступности - орган за издавање сертификата ће да утврди услове за коришћење супстанци из синтетичких и неприродних извора.

Могу да буду коришћени сљедехи конзерванси за сточну храну:

1. бактерије, гљиве и ензими,

2. нуспроизводи прехранбене индустрије (као на примјер: меласа),

3. производи биљног поријекла.

Синтетички хемијски конзерванси за сточну храну могу да буду употријебљени у специфичним временским условима. Орган за издавање сертификата ће да утврди услове за ову употребу.

Остали услови

Члан 44.

За услове:

1. природног окружења/квалитета воде у рибањацима,

2. осталих стандарда за сировине и репроматеријале,

3. посебних стандарда за производњу риба,

4. транспорта животиња из рибањака,

5. клања ових животиња - биће коришћени стандарди које утврди орган за издавање сертификата.

VIII - БРИГА О ПРИРОДНОМ ОКРУЖЕЊУ, О ЗАШТИТИ ПРИРОДЕ И КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ

Задаци пољопривредних газдинстава

Члан 45.

Пољопривредна газдинства регистрована као органска морају да посебну пажњу посвете заштити природне и културне баштине, посебно заштите природног окружења.

До границе могућег - пољопривредна газдинства ће да избегавају све активности у својој јединици за органску производњу које могу да наруше природно окружење. У овим активностима органско газдинство ће да стриктно поштује одредбе посебног правилника овог закона који регулише бригу о природном окружењу и о очувању природне и културне баштине.

Задаци вршилаца транспорта и сортирања производа

Члан 46.

Одредбе члана 48. овог закона морају да извршавају и лица која врше транспорт органских производа, као и сортирање отпадака од органских производа.

Контрола загађивања

Члан 47.

У случају оправдане сумње на загађивање сертификациони орган ће обезбиједити остваривање одговарајућих анализа односних производа и могућих извора загађивања (земљишта, вода, ваздуха и инпута), ради одређивања степена загађивања и предузимања одговарајућих мјера.

Ради очувања покривне структуре, пластике за мулчовање, овчијег руна, заштитне мреже од инсеката и омота за силажу - дозвољено је коришћење само производа базираних на полиетилену и полипропилену или других поликарбоната. То треба да буде однесено са земљишта након коришћења, не смије да буде спаљивано на газдинству. Забрањена је употреба производа на бази полихлорида.

IX - ТЕХНОЛОШКА ПРЕРАДА И РОБНИ ПРОМЕТ ОРГАНСКЕ ХРАНЕ

Општи стандарди

Члан 48.

Органски производи треба да буду заштићени од мијешања са неорганским производима.

Сви производи треба да буду на одговарајући начин идентификовани у току цијелокупног процеса прераде.

Орган за издавање сертификата треба да утврди стандарде за превенцију и контролу загађивача и контаминација.

Органски и неоргански производи не треба да буду заједно ускладиштени и транспортовани, осим када су декларисани и физички одвојени.

Орган за издавање сертификата ће да утврди стандарде за деконтаминацију, чишћење и дезинфекцију опреме у којој се органски производи држе, врши робни промет, прерада или лагровање.

Утврђују се следећи, као дозвољени, услови лагровања и амбијентална температура и остали посебни услови смјештаја:

- а) контролисана атмосфера,
- б) контрола температуре,
- в) сушење,
- г) регулисање влажности.

Посебним правилником биће утврђена листа одобрених примјеса непољопривредног поријекла и технолошких средстава у технолошкој преради хране.

Дозвољена је употреба етилен-гаса за дозријевање.

Уништавање штеточина и контрола обољења

Члан 49.

У управљању и уништавању штеточина треба да буду коришћене следеће мјере, по редослиједу приоритета:

- а) превентивне методе, као што су: рушење, елиминација станишта и онемогућавање приступа опреми,
- б) механичке, физичке и биолошке методе,
- в) коришћење супстанци које су дозвољене посебним правилником и основним стандардима,
- г) супстанце (изузев пестицида) које се користе у дренажи и вентилацији.

Озрачивање је забрањено.

Не смије да постоји, ни у једном моменту, директни или индиректни контакт између органских производа и забрањених супстанци (као што су забрањени пестициди).

Уколико се појави било каква сумња - производ треба да буде тестиран, да се утврди да ли је био загађен.

Орган за издавање сертификата треба да утврди стандарде за коришћење производа за уништавање штеточина.

Састојци, адитиви и помоћна средства при технолошкој преради

Члан 50.

Сто одсто састојака треба да буде органски сертификовано. У случајевима када се неки од састојака органског поријекла не може обезбиједити у довољној количини и одговарајућег квалитета, орган за издавање

сертификата може да изда овлашћење за коришћење неорганских сировина, које су под периодичним надзором и преиспитивањем. Ови материјали не смију да буду резултат генетичног инжењеринга.

Одређени састојак за неки производ не може да има истовремено и органско и неорганско поријекло.

Вода и со могу да буду коришћени као састојци у производњи органских производа и не укључују се у калкулисање процената органских састојака.

Минерали (укључујући микроелементе), витамини и слични издвојени састојци не могу да буду коришћени.

Припремљени микроорганизми и ензими, ради заједничког коришћења у технолошкој преради хране, могу да буду коришћени, уз изузеће генетички измијењених микроорганизама и њихових производа.

Орган за сертификацију ће да утврди стандарде за коришћење адитива и помоћних средстава при технолошкој преради.

Методe технолошке прераде

Члан 51.

Методe технолошке прераде треба да буду засноване на механичким, физичким и биолошким процесима. Витални квалитет органских састојака треба да буде одржан током свих фаза њихове технолошке прераде.

Одобравају се следеће врсте процеса:

- 2.1. механички и физички,
- 2.2. биолошки,
- 2.3. задимљавање,
- 2.4. екстракција,
- 2.5. таложење,
- 2.6. филтрација.

Екстракција треба да се врши само: водом, етанолом, биљним и животињским уљима, сирћетом, угљендиоксидом, азотом или карбоксилним киселинама. Ови треба да буду прехранбеног степена квалитета и да одговарају својој намјени.

Озрачивање није дозвољено.

Супстанце за филтрацију не смију да буду произведене на бази азбеста и да у себи садрже супстанце које могу да негативно утичу на производ.

Паковање

Члан 52.

Материјал који се користи за паковање не смије да загађује храну.

Орган за издавање сертификата треба да утврди мјере еколошке политике, којима се ограничавају ефекти на околини материјала за паковање.

X - ДЕКЛАРИСАЊЕ

Производи не намијењени као прехранбени

Члан 53.

Производи који нису намијењени за људску потрошњу као прехранбени биће декларисани као органски производи:

а) ако се декларација јасно односи на пољопривредни производ;

б) ако су произведени као органски производи или припремљени или увезени у складу са одредбама члана 3. овог закона;

в) ако су ови производи произведени, припремљени или увезени од стране учесника у ланцу органске хране, чије је пословање подложно инспекцији у складу са поглављем XII;

г) ако је име (назив) и број кода тијела које је издало сертификат наведено на јединици паковања.

Министарство надлежно за пољопривреду може да донесе додатна правила за сточну храну.

Прехрамбени производи - декларисање у опису производа

Члан 54.

Производи који су намијењени за људску потрошњу биће декларисани као органски производи само у опису производа:

а) ако је најмање 95 одсто тежине саставних дијелова производа поријеклом из пољопривреде произведено као органски производ или узето у складу са чланом 58.; одлучујући је проценат у тежини у вријеме прераде;

б) ако је не више од пет процената од тежине саставних дијелова поријеклом из пољопривреде није произведено као органски производ; ти саставни дијелови биће законски утврђени од стране министарства надлежног за пољопривреду; само ови саставни дијелови смију да буду коришћени у производњи прехрамбених производа;

в) ако су прехрамбени производи, или њихови саставни дијелови поријеклом из пољопривреде били под искључивим техничким третманом овлашћених радника министарства надлежног за пољопривреду;

г) ако прехрамбени производ, или његови саставни дијелови, није третиран јонизирајућим зрачењем и ако не потиче од генетски измењених организама;

д) ако је производ произведен, припремљен или увезен од стране учесника у ланцу органске хране чије је бављење дјелатношћу под инспекцијским надзором, у складу са поглављем XII;

ђ) ако производ носи назнаку која садржи име (назив) и број кода органа који издаје сертификат, које је одговорно за учесника у ланцу органске хране који обавља посљедњу производњу или операцију прераде;

е) ако позивање на органски пољопривредни производ садржи и позивање на одговарајуће саставне дијелове пољопривредног поријекла, ако та назнака није већ садржана у листу саставних дијелова.

Министарство надлежно за пољопривреду ће да учини следеће:

1. дозволиће употребу само саставних дијелова непољопривредног поријекла без којих, доказано је, предметни прехрамбени производ не може да буде произведен или заштићен;

2. дозволиће само уобичајену техничку помоћ за прераду хране и без које, доказано је, тај прехрамбени производ не може да буде произведен.

Министарство надлежно за пољопривреду ће да одреди саставне дијелове прехрамбених производа који су поријеклом из пољопривреде који нису на располагању као органски произведени саставни дијелови или их нема у довољним количинама.

Када неки од саставних дијелова прехрамбених производа поријеклом из пољопривреде није одобрен од стране министарства надлежног за пољопривреду а постоји потреба за његовом ограниченом употребом - Министарство може да дозволи његову употребу за органичени период или у органиченој количини, на основу захтјева корисника. Захтјев мора да документује ову краткорочну употребу и да потврди да коначни производ не може да буде произведен ни на који други начин. У захтјеву морају да буду изнесени и детаљи о могућем трајању ове краткорочне потребе и о подузетим мјерама за превазилажење насталог стања.

Остали услови

Члан 55.

Производ који не задовољава захтјеве који су наведени у члану 54. узузев навода под тачком в), може да

буде декларисан на листи саставних дијелова производа а уврштен на листу органских производа само:

а) ако је најмање 70 одсто тежине саставних дијелова производа који су поријеклом из пољопривреде органски произведено, или увезено у складу са чланом 58.; проценат у тежини у вријеме прераде је одлучујући;

б) ако су наводи о органској производњи, дати упоредо са употребљеним саставним дијеловима, морају да буду наведени истом бојом слова и словима исте величине и стила као и други наводи на листи;

в) ако је упутство у следећем облику, наведено у истом видном пољу као и опис производа: "X% саставних дијелова поријеклом из пољопривреде употребљено је у складу са прописима за органску пољопривреду";

Навод мора да буде истакнут словима исте боје и исте величине и стила као и наводи о листи саставних дијелова производа и да не буде више истакнут него опис производа.

г) ако су испуњени захтјеви наведени у члану 54. став 1. тачке г. до е. и захтјеви из ст. 2. до 4.

Прерађени производи из газдинстава

Члан 56.

Производи декларисани у складу са чл. 53. или 54., који су произведени на пољопривредним газдинствима и који су прерађени на самим газдинствима, морају такође да буду маркирани са знаком "произведено под условима прераде органских производа".

Прерађени производи из газдинства неће бити декларисани као органски производи прије истека четири мјесеца од датума прераде. Такви производи не морају да остављају утисак да потичу из газдинства које је у потпуности трансформисано.

Боја слова, њихова величина и стил, која се односе на текст о преради, не смију да буду истакнутија од описа производа. Ријечи "органска пољопривреда" не смију да буду истакнута изван навода "произведено под законом утврђеним условима за прераду"; боја, величина и стил слова која се односе на органску пољопривреду не смију да буду истакнутија од навода о преради.

Саставни дијелови пољопривредног поријекла, произведени на органским газдинствима, након прераде могу да буду наведени на декларацији органског производа као што је то наведено у члану 55. за друге додатке. Ови саставни дијелови се не укалкулишу у минималне количине које су дате у члану 55. (а).

Одредбе о органској пољопривреди односе се на описане производе само ако производ садржи не више од једног саставног дијела пољопривредног поријекла.

Газдинства која врше постепени прелаз на органску производњу могу да избјегну навођење постепеног прелаза на производима који су произведени на парцелама које су биле двије године под прелазом, ако је, у складу са овим законом, утврђена процедура за прелаз на органску производњу цјелокупног газдинства.

Заједничке одредбе

Члан 57.

За производе на које се односе одредбе члана 1. став 1. т. а) и б) - саставни дијелови произведени у складу са прописима о органској производњи не смију да буду заједно представљени са истим саставним дијеловима који су произведени у складу са другим прописима.

XI - ПРОИЗВОДИ ИЗ УВОЗА

Принципи

Члан 58.

Производи из увоза могу да буду декларисани као органски производи:

а. ако су произведени и припремљени у складу са прописима који су у складу са одредбама чл. 3. и 7. овог закона;

б. ако је производ предмет инспекцијске процедуре, обављене у складу са поглављем XII овог закона.

Земља поријекла производа треба да буде наведена када је то могуће. Земља коначне припреме производа за извоз треба увијек да буде наведена на паковању. У случају меса, земља поријекла треба увијек да буде наведена.

Листа земаља

Члан 59.

Министарство надлежно за пољопривреду ће да објави листу земаља које су гарантовале да производи из њихових земаља, прописано декларисани, испуњавају услове наведене у члану 58.

Листа ће да садржи, за сваку земљу, надлежног овлашћеног/овлашћене и податке о органима која посјеђују право за издавање сертификата. Производи, регије и радници могу такође да буду наведени.

XII - ИНСПЕКЦИЈСКИ СИСТЕМ

Обухватање свих вршилаца дјелатности инспекцијским системом

Члан 60.

Сваки произвођач, вршилац дораде и припреме производа за тржиште, као и сваки увозник производа из трећих земаља - све за производе наведене у члану 1., као законску обавезу ће:

(а) регистровати те активности у министарству надлежном за пољопривреду, на основама процедуре утврђене посебним правилником. Министарство надлежно за пољопривреду ће одредити свог овлашћеног радника или орган за регистровање ових пријава и за давање свих потребних додатних информација о овом регистровању и о законској процедури у цјелини;

(б) учесници у ланцу органске пољопривреде под тачком (а) овог члана ће да поднесу своју изјаву о прихваћеним обавезама, према инспекцијском систему утврђеном овим законом;

(в) министарство надлежно за пољопривреду ће обезбиједити да ажурирана листа учесника у ланцу органске пољопривреде, под тачком (а) овог члана, а која садржи имена-називе и адресе ових учесника, буде доступна заинтересованим странама;

(г) министарство надлежно за пољопривреду ће да укључи активности учесника у ланцу органске пољопривреде на основама овог члана закона у инспекцијски систем Министарства - Владе.

Оперативни инспекцијски систем

Члан 61.

Влада ће да оснује, на основу приједлога министарства надлежног за пољопривреду, оперативни инспекцијски систем, који ће да чини једно или више правних лица, уз овлашћење да буду овлашћени/одговорни носиоци инспекцијског система у ланцу производње и припремања производа органске пољопривреде, наведених у члану 1.

Министарство надлежно за пољопривреду ће надзором, путем своје инспекције, обезбиједити контролу ових контролора из става 1. овог члана.

Влада ће да усвоји мјере потребне да се осигура да сваки привредник у ланцу органске пољопривреде, који се придржава регулативе утврђене овим законом и који плаћа свој допринос за покриће инспекцијских трошкова, може да приступи у инспекцијски систем.

Инспекцијски систем ће да обухвати најмање пријему превентивних мјера и инспекцијских мјера утврђених посебним правилником.

Код издавања одобрења инспекцијским органима водиће се рачуна о следећем:

а) да се остварује стандардна инспекцијска процедура која садржи детаљан опис инспекцијских мјера и мјера предострожности које треба да предузима инспекцијски орган;

б) да се утврде казнене мјере које треба да предузме инспекцијски орган када утврди нерегуларности;

в) да инспекцијско тијело располаже потребним ресурсима: квалификовано особље, техничка опрема и опрема за административне послове, искуство у инспекцијском надзору и поузданост;

г) да је задовољена објективна позиција инспекцијског органа у односу на предмет инспекцијског надзора.

Након што је издато одобрење инспекцијском органу из става 1. овог члана, надлежни овлашћени радник министарства задужен за надзор над радом инспекцијских органа ће:

а) да обезбиједи да инспекцијски надзор над радом радника у ланцу органске пољопривреде, путем инспекцијских органа, буде остварен објективно;

б) да провери ефикасност тих инспекција;

в) да предузме прекршајне и судске мјере због кршења одредби овог закона и због неспровођења добијених овлашћења;

г) да повуче дато овлашћење, уколико се рад инспекцијског органа не остварује у складу са принципима наведеним у ставу 5. т. а) и б) овог члана, или уколико је орган у међувремену престао да испуњава услове утврђене ставом 5. т. в) и г) овог члана.

Одјел 1: Обавезе лица обухваћених инспекцијским системом

Обавезе произвођача органске хране

Члан 62.

Произвођачи органске хране су обавезни:

а) да воде књиговодствену евиденцију;

б) обавезни су да воде детаљне податке о биљној производњи, сточарској производњи и коришћењу сточне хране и агрохемикалија;

в) обавезни су да лагерију само агенсе за производњу који су прописима дозвољени за органску пољопривредну производњу на органским газдинствима или, у случају газдинстава која производе воће и грожђе (за вино), ово лагеривање треба остварити на производној јединици за органску производњу;

г) обавезни су и да омогуће инспекторима органа за издавање сертификата приступ, у било које вријеме, свим производним подручјима, парцелама и објектима (земљишту, стакленицима-пластеницима, шталама и другим објектима за производњу, припремање робе и прераду), да им одобре да изврше увид у књиговодство газдинства и одговарајућу документацију о производњи и да им пружи све информације потребне за потребе инспекције.

Овај орган за издавање сертификата може да захтијева увид, у било које доба, и у другу документацију за коју утврди да му је потребна: о количинама, поријеклу итд. сировина и других инпута за производњу који су купљени. Ова писана документа садрже и податке о свим продатим количинама робе органске производње, уз пратеће сертификате.

Услови наведени у посебним правилницима треба такође да буду задовољени.

Обавезе лица која припремају и лица која увозе робу органски произведену

Члан 63.

Лица која припремају робу органски произведену и врше њен увоз обавезна су:

а) да воде књиговодство компаније, које може да буде предмет испитивања од стране органа за издавање сертификата, ако је то потребно у процесу инспекције;

б) да одвојено лагерију производе који нису предмет овог закона;

в) да предузму све неопходне мјере неопходне идентификације свих партија робе и да спријече могућу забуну са производима који нису произведени у складу са овим законом;

г) да производне операције организују тако да се операције органске производње остварују у времену и простору одвојено од операција на производима који нису предмет овог закона;

д) да омогуће инспекторима органа за издавање сертификата приступ свим производним подручјима, да им ставе на увид књиговодство компаније, одговарајућу документацију и увозне сертификате и да им пруже информације потребне за рад инспекције.

Лица која врше увоз морају да предоче законом утврђена документа, издата од стране органа за издавање сертификата, за сваки лот увезене робе.

Услови утврђени у посебном правилнику морају такође да буду задовољени.

Учесници у домаћем робном промету

Члан 64.

Учесници у домаћем робном промету су обавезни:

а) сви учесници у домаћем робном промету органске хране обавезни су да за сваку врсту и сваки лот органске хране посједују документацију у складу са овим законом, коју је издао орган овлашћен за издавање сертификата за органске производе;

б) да робу која је предмет овог закона лагерију одвојено од друге робе;

в) да предузму све неопходне мјере за идентификацију сваке посебне партије робе органске производње и да не дозволе да се ова роба, на било који начин, мијеша са робом која није произведена у складу са овим законом.

Услови утврђени у посебном правилнику треба такође да буду задовољени.

Посебни захтјеви за инспекцију производа сточарства

Члан 65.

За производњу меса - све потребне инспекције морају да буду извршене у свим фазама производње, клања, транжирања и свих других припрема до продаје потрошачу, ради обезбјеђења да се, колико је то технички могуће, поријекла и позиција сточних производа у ланцу производње, прераде и припремања може да буде сертификована, почев од јединице производње у сточарству до коначне јединице за паковање и/или декларисање.

За друге немесне производе посебне мјере за сертификацију наведене су у посебном акту.

Одјел 2: Органи за издавање сертификата

Домаћи органи за издавање сертификата - услови које морају да испуњавају

Члан 66.

Домаћи органи за издавање сертификата за органске производе морају да за то посједују овлашћење министарства надлежног за пољопривреду. Услов је да испуњавају услове утврђене на основама овог закона.

Орган из става 1. овог члана мора да посједује и IFOAM пуномоћ - признање International Organic Accreditation Service / Међународне службе за органску акредитацију (издавање пуномоћи), чиме се потврђује да орган за издавање органских сертификата удовољава базичним стандардима за акредитацију IFOAM-a (International Federation of Organic Agriculture Movement - Међународног савеза покрета органске пољопривреде).

Ови органи из става 1. морају да имају основану властиту организацију за сертификацију и инспекцијске процедуре (стандардни инспекцијски програм). Посебно, морају да установе и критеријуме (који су доступни јавности) за пољопривредну производњу и прераду пољопривредних производа на основама органске пољопривреде: услове производње по овим критеријумима, стандарде (који треба да садрже и одговарајуће мјере за припрему и побољшање природне околине и биолошке разноврсности а који утичу и на декларисање производа), услове инспекцијске процедуре и о документацији. Ови критеријуми су обавезни за лица која се баве органском храном, која је предмет инспекцијског надзора. Орган за издавање сертификата за органске производе дужан је да установи одговарајући програм мјера које ће да буду предузете ако су у инспекцијској процедури регистроване нерегуларности.

Минимум захтјева које морају да испуне органи за издавање сертификата наведен је у посебном правилнику.

Органи из других земаља, за издавање сертификата

Члан 67.

Министарство надлежно за пољопривреду ће да одобри да одређена тијела за издавање сертификата, из других земаља, која то желе, обављају стручну сертификациону праксу на територији Републике Српске, уколико задовољавају услове из члана 66. овог закона, утврђене за Републику Српску, уколико су на званичној листи овлашћених за сертификације земље-увозника и уколико их инокупац предметне робе прихвата, односно препоручује за ову функцију.

Посебно - органи за издавање сертификата морају да документују да испуњавају услове из става 1. овог члана, као и да документују:

а) да могу да предузму обавезе наведене у чл. 66., 67. и 68.,

б) да им је добро позната одговарајућа законска регулатива Републике Српске/Босне и Херцеговине.

Министарство надлежно за пољопривреду може да услови издавање овог одобрења, органима из других земаља сљедећим:

а) да тај орган прихвата и подржава супервизију надлежног тијела министарства надлежног за пољопривреду о активностима које орган за издавање сертификата остварује у Републици Српској/Босни и Херцеговини;

б) да тај орган (из других земаља, за издавање сертификата) доставља министарству надлежном за пољопривреду, на крају календарске године детаљни извјештај о својим активностима;

в) да тај орган податке и информације добијене током својих инспекцијских увида користи само за потребе инспекције, што подразумијева и чување података у складу са прописима Републике Српске о чувању података, уз посебну бригу о повјерљивости података и чувању пословне тајне;

г) да се за све измјене у дјелатностима у Републици Српској, које подлијежу добијању одобрења Српске, прво обрате са захтјевом Министарству надлежном за пољопривреду РС;

д) да своју пословну активност у Републици Српској покрије потребним осигурањем од ризика, које обезбјеђује пословну сигурност партнера, или да створи довољан властити финансијски фонд.

Министарство надлежно за пољопривреду, може да повуче издато одобрење у случају престанка испуњавања услова из овог члана закона.

По конкретном уговору домаћег радника и инокупца, о извозу производа органске пољопривреде из Републике Српске/Босне и Херцеговине, орган за издавање сертификата по предметном уговору дужан је да домаћег извршиоца дјелатности детаљно-писмено упозна са условима које треба да испуњава у обављању дјелатности и његови органски производи, по конкретном уговору са инокупцем. Ти услови овог тијела, најчешће уобличени као посебни стандарди тог вршиоца дјелатности за органску производњу, за коју тај орган врши инспекцију и издаје сертификат о условности производа, обавезујући су за домаћег дјелатника-извозника.

Јединствене обавезе органа за издавање сертификата

Члан 68.

Орган за сертификацију ће да изврши цјеловит надзор пословања лица регистрованих за бављење органском храном, за чије производе овај сертификациони орган треба да изда законом утврђен сертификат, најмање једанпут годишње, без претходне најаве вршења инспекцијског увида, или најмање два пута годишње у случају постепеног преласка на органску производњу. Узорци могу да буду узети на анализу ради утврђивања трагова било које од агрохемикалија која није дозвољена на основама овог закона. Узорци морају да буду узети ако постоји било каква сумња да су такве агрохемикалије биле коришћене.

Ако, у складу са чл. 7., 8. или 9. овог закона методе органске пољопривреде нису биле коришћене на цјелокупном газдинству, орган за издавање сертификата треба да предузме појединачне одговарајуће инспекцијске мјере за утврђивање резидуа недозвољених агрохемикалија, с обзиром на токове поједине робе. Министарство надлежно за пољопривреду Републике Српске може да утврди минималне захтјеве за такве инспекцијске мјере.

Извјештај за сваку појединачну инспекцију или контролу биће сачињен и потписан и овјерен заједнички од стране овлашћених радника органа за сертификацију и лица које се бави органском дјелатношћу.

Органи за издавање сертификата треба да добију од лица које се бави органском дјелатношћу, које је предмет инспекције, ажурну листу података, која садржи:

- а) име (назив) и адресу овог лица;
- б) врсту активности и производе које органски производи;
- в) све парцеле и датуме када су недозвољене агрохемикалије посљедњи пут коришћене на тим парцелама.

На основу појединачних инспекција и коначног налаза за производ који је предмет процедуре сертификације - орган за издавање сертификата издаће лицу које се бави органском дјелатношћу, које је предмет инспекције, сертификат који потврђује/не потврђује да је производ из органске пољопривреде.

Органи за издавање сертификата послаће Министарству пољопривреде Републике Српске, до 31. јануара сваке године листу лица која се баве органском пољопривредом, која су била предмет њихове инспекције до 31. децембра претходне године и концизан годишњи извјештај о извршеним инспекцијским активностима, као и листу нових радника за текућу годину.

Органи за издавање сертификата ће да региструју све мјере кршења предметног закона од стране вршилаца органске дјелатности, за које се могу предузети административне мјере.

Посебно означавање производа из органске пољопривреде

Члан 69.

Производи који су добили сертификат из члана 68. овог закона означавају се ознаком: **Био (с) Српска ПРОИЗВОД ИЗ ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ.**

Ознаку у виду наљепнице издаје, на захтјев произвођача, надлежни орган Републике.

Ознака из става 2. овог члана издаје се само за производе и њихове количине за које је издат сертификат за ту годину.

Облик и садржај наљепнице из става 2. овог члана и производне декларације прописује Министарство.

Садржај захтјева из члана 69.

Члан 70.

Произвођач подноси министарству надлежном за пољопривреду захтјев за добијање ознаке из члана 69. овог закона, који садржи следеће податке:

- 1) име (назив) произвођача;
- 2) регистарски број произвођача;
- 3) назив и количину производа за који се подноси захтјев;
- 4) врсту и начин паковања за производ, односно број упакованих јединица паковања;
- 5) број сертификата добијеног од органа за издавање сертификата (из чл. 66. и 67. закона) и назив и лого овог органа који је издао сертификат.

Декларисање и пропагандни материјали за Био (с) Српска храну

Члан 71.

Производи из органске пољопривреде, који имају сертификат органа за издавање сертификата, могу да, осим посебне ознаке органа за издавање сертификата, из члана 69., и на производној декларацији и пратећим документима, као и на пропагандним материјалима, носити ознаку: **Био (с) Српска ПРОИЗВОД ИЗ ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ.**

Производна декларација, пратећа документа и пропагандни материјали не смију да садрже текст којим се упућује да је производ из става 1. овог члана врхунског квалитета, нити да садржи друге допунске назнаке, осим назнака утврђених овим законом.

На декларацији производа из органске пољопривреде морају да буду назначени: назив, односно име произвођача; назив производа; година производње и рок трајања производа; сировине и репроматеријали уграђени у производ; број и датум сертификата за производ органске пољопривреде; назив издаваоца сертификата; уз друге податке предвиђене прописима Републике о декларисању производа у робном промету. Уколико орган за издавање сертификата има посебне захтјеве за паковање и декларисање појединих производа (због специфичности поједине робе, или специфичних захтјева одређених тржишта продаје производа), органско газдинство-произвођач је дужно да удовољи овим захтјевима.

Декларисање производа из органске пољопривреде Српске, који се извозе

Члан 72.

Произвођачи, дистрибутери и прерађивачи производа из пољопривреде Српске, производа који се извозе, могу да користе декларацију (регистровану трговачку марку или лого и садржај производне декларације) за органске производе Републике Српске (из чл. 69. и 71. овог закона),

и/или декларацију организације (органа) за издавање сертификата из других земаља (из члана 67. овог закона).

Сви услови декларисања из става 1. овог члана регулишу се посебним уговором заинтересованих страна - домаћег произвођача и органа за издавање сертификата.

ХП - НАДЗОР НАД ИЗВРШЕЊЕМ ЗАКОНА

Члан 73.

Министарство надлежно за пољопривреду, преко републичких инспектора, врши управни надзор над спровођењем овог закона и прописа донесених за извршавање овог закона.

Републички инспектор из става 1. овог члана мора имати високу стручну спрему - пољопривредни факултет.

Члан 74.

У вршењу надзора над спровођењем овог закона републички инспектор је овлашћен да:

- 1) врши контролу испуњености услова за заснивање органске пољопривреде;
- 2) врши контролу укључивања земљишне парцеле у органску пољопривреду;
- 3) врши контролу укључивања сточарске производње у органску пољопривреду;
- 4) врши контролу начина сакупљања шумских плодова и љековитог биља;
- 5) врши контролу метода примјене органске биљне производње и органске сточарске производње;
- 6) врши контролу технолошких поступака у преради производа из органске пољопривреде;
- 7) врши контролу складиштења, паковања и превоза производа из органске пољопривреде;
- 8) врши контролу испуњености услова за укључивање произвођача у органску пољопривреду;
- 9) врши контролу испуњености услова овлашћених организација из члана 18. овог закона;
- 10) врши контролу да ли је производ добијен методама органске производње;
- 11) врши контролу коришћења ознаке из члана 21. овог закона;
- 12) врши преглед пословних књига и исправа произвођача у вези са спровођењем овог закона.

Члан 75.

У вршењу надзора над спровођењем овог закона, републички инспектор је овлашћен да:

- 1) забрани стављање у промет или извоз производа са ознаком **Био (с) Српска** - хране ако утврди да тај производ не испуњава услове прописане овим законом;
- 2) забрани произвођачу производњу производа из органске пољопривреде, ако утврди да тај производ не испуњава услове прописане овим законом, до отклањања недостатака;
- 3) подноси кривичне пријаве, пријаве за привредне преступе и захтјева за покретање прекршајног поступка због повреде одредаба овог закона;
- 4) нареди предузимање других мјера на основу овлашћења из овог закона.

Мјере из става 1. овог члана одређују се рјешењем републичког инспектора.

Рјешење републичког инспектора је коначно у управном поступку.

XIV - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 76.

Новчаном казном у износу од 3.000 до 15.000 КМ казниће се за прекршај правно лице (произвођач):

- 1) ако своје производе означава ознаком **Био (с) Српска ПРОИЗВОД ИЗ ОРГАНСКЕ ПОЉО-**

ПРИВРЕДЕ, а наведени производи нису добили сертификат из члана 69. овог закона;

- 2) ако на етикетама, пратећим документима и пропагандном материјалу за своје производе ставља ознаку **Био (с) Српска ПРОИЗВОД ИЗ ОРГАНСКЕ ПОЉО-ПРИВРЕДЕ**, или користи скраћенице: био, еко итд., а наведени производи немају сертификат из члана 71. овог закона;

- 3) ако на етикете и пропагандни материјал штампа текст којим се сугерише да је производ врхунског квалитета, а производ не посједује сертификат из члана 69. овог закона;

- 4) ако на јединици паковања непрехрамбеног производа није наведено име (назив) и број кода тијела које је издало сертификат за органски производ (члан 53.);

- 5) ако прехрамбени производ не носи назнаку органа који је издао сертификат за органски производ (члан 54.);

- 6) ако декларисање органског производа није извршено у складу са одредбама чл. 53., 54, 55. и 56.

Члан 77.

Новчаном казном у износу од 2.000 до 12.000 КМ казниће се за прекршај правно лице:

- 1) ако је производ из увоза декларисало као органски супротно одредбама члана 58.;

- 2) ако је извршило увоз органског производа из земље која није на листи земаља из члана 59. овог закона;

- 3) ако обавља послове из члана 60. овог закона а те активности није регистровало у министарству надлежном за пољопривреду;

- 4) ако за обављање послова из члана 60. није поднијело своју изјаву о прихваћеним обавезама према инспекцијском систему утврђеном законом;

- 5) ако је као овлашћено лице/одговорни носилац инспекцијског система за органску производњу хране обављало ове послове супротно одредбама члана 61.;

- 6) ако произвођач органски произведене хране не испуњава услове утврђене чланом 62. овог закона;

- 7) ако као припремалац робе и робе из увоза не испуњава услове утврђене чланом 63. овог закона;

- 8) ако као вршилац дјелатности у домаћем робном промету не испуњава услове утврђене чланом 64. овог закона;

- 9) ако је издало сертификат за органски производ, а не посједује овлашћење министарства надлежног за пољопривреду (члан 66. овог закона);

- 10) ако као сертификациони орган из других земаља обавља сертификациону праксу, а дјелатност није регистровало у министарству надлежном за пољопривреду (члан 67.);

- 11) ако као сертификациони орган из чл. 66. и 67. овог закона не испуњава јединствене обавезе органа за издавање сертификата (члан 68. овог закона).

XV - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Допшење подзаконских аката

Члан 78.

Прописи који се доносе за извршавање овог закона донијече се у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Ступање Закона на снагу

Члан 79.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 01-629/04
30. јула 2004. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Душан Стојичић, с.р.

845

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске на основу члана 5. став 2. Правилника о условима за обављање дјелатности правних лица из области заштите животне средине ("Службени гласник Републике Српске", бр. 2/03, 62/03 и 34/04) доноси

РЈЕШЕЊЕ

О ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЈЕЛАТНОСТИ ИЗ ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

I

Утврђује се да Друштво са ограниченом одговорношћу у државној својини "Рударски институт" Приједор са п.о., улица Саве Ковачевића бб, испуњава услове за обављање дјелатности из области заштите животне средине и добијање лиценце.

II

Ово рјешење важи од 14. јуна 2004. године до 14. јуна 2008. године. Провјера испуњености услова за обављање дјелатности из области заштите животне средине вршиће се у складу са одредбама Закона о заштити животне средине и Правилника о условима за обављање дјелатности правних лица из области заштите животне средине.

III

Ово рјешење ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 11-Е/04
14. јуна 2004. године
Бања Лука

Министар,
Менсур Шехагић, с.р.

846

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске на основу члана 5. став 2. Правилника о условима за обављање дјелатности правних лица из области заштите животне средине ("Службени гласник Републике Српске", бр. 2/03, 62/03 и 34/04) доноси

РЈЕШЕЊЕ

О ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЈЕЛАТНОСТИ ИЗ ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

I

Утврђује се да Акционарско друштво "Пројект" Бања Лука, Веселина Маслеше 1/IV, испуњава услове за обављање дјелатности из области заштите животне средине и добијање лиценце.

II

Ово рјешење важи од 16. јуна 2004. године до 16. јуна 2008. године. Провјера испуњености услова за обављање дјелатности из области заштите животне средине вршиће се у складу са одредбама Закона о заштити животне средине и Правилника о условима за обављање дјелатности правних лица из области заштите животне средине.

III

Ово рјешење ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 12-Е/04
16. јуна 2004. године
Бања Лука

Министар,
Менсур Шехагић, с.р.

847

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске на основу члана 5. став 2. Правилника о условима за обављање дјелатности правних лица из области заштите животне средине ("Службени гласник Републике Српске", бр. 2/03, 62/03 и 34/04) доноси

РЈЕШЕЊЕ

О ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЈЕЛАТНОСТИ ИЗ ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

I

Утврђује се да Друштво са ограниченом одговорношћу "Завод за водопривреду" Бијељина, улица Милоша Обилића 51, испуњава услове за обављање дјелатности из области заштите животне средине и добијање лиценце.

II

Ово рјешење важи од 13. јула 2004. године до 13. јула 2008. године. Провјера испуњености услова за обављање дјелатности из области заштите животне средине вршиће се у складу са одредбама Закона о заштити животне средине и Правилника о условима за обављање дјелатности правних лица из области заштите животне средине.

III

Ово рјешење ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 13-Е/04
13. јула 2004. године
Бања Лука

Министар,
Менсур Шехагић, с.р.

848

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске на основу члана 5. став 2. Правилника о условима за обављање дјелатности правних лица из области заштите животне средине ("Службени гласник Републике Српске", бр. 2/03, 62/03 и 34/04) доноси

РЈЕШЕЊЕ

О ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЈЕЛАТНОСТИ ИЗ ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

I

Утврђује се да "Заштита", заштита, превентивни инжењеринг, трговина и услуге, д.о.о. Бања Лука, улица Реље Кнежевића 12, испуњава услове за обављање дјелатности из области заштите животне средине и добијање лиценце.

II

Ово рјешење важи од 15. јула 2004. године до 15. јула 2008. године. Провјера испуњености услова за обављање дјелатности из области заштите животне средине вршиће се у складу са одредбама Закона о заштити животне средине и Правилника о условима за обављање дјелатности правних лица из области заштите животне средине.

III

Ово рјешење ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 14-Е/04
15. јула 2004. године
Бања Лука

Министар,
Менсур Шехагић, с.р.

Комисија за хартије од вриједности Републике Српске

На основу чл. 30. и 100. Закона о хартијама од вриједности ("Службени гласник Републике Српске" број 4/02 - Пречишћени текст) и члана 6. став 1. тачка 1. Статута Комисије за хартије од вриједности ("Службени гласник Републике Српске" бр. 16/00 и 42/02), Комисија за хартије од вриједности Републике Српске, на сједници од 16. јула 2004. године, донијела је

ПРАВИЛНИК

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О ДЕПОЗИТАРИМА ПРИВАТИЗАЦИОНИХ ИНВЕСТИЦИОНИХ ФОНДОВА

Члан 1.

У члану 15. став 2. алинеја 4. Правилника о депозитарима приватизационих инвестиционих фондова ("Службени гласник Републике Српске" бр. 4/02, 65/02 и 45/04), бришу се ријечи: "и директора фонда".

Члан 2.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 01-СХХХIV-1561/04
16. јула 2004. године
Бања Лука

Предсједник
Комисије за хартије
од вриједности РС,
Бранка Бодрожа, с.р.

Централна банка Босне и Херцеговине

На основу члана 7. тачка б) Закона о Централној банци Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ",

бр. 1/97, 29/02, 8/03, 13/03 и 14/03), Управни одбор Централне банке Босне и Херцеговине, на седмој сједници од 6. августа 2004. године, донио је

ОДЛУКУ

О ИЗМЈЕНАМА ОДЛУКЕ О УТВРЂИВАЊУ И ОДРЖАВАЊУ ОБАВЕЗНИХ РЕЗЕРВИ И УТВРЂИВАЊУ НАКНАДЕ НА ИЗНОС РЕЗЕРВЕ

1. У Одлуци о утврђивању и одржавању обавезних резерви и утврђивању накнаде на износ резерве ("Службени гласник БиХ", бр. 14/03 и 41/03), тачка 5. мијења се и гласи:

"5. Стопа обавезне резерве коју примјењује Централна банка износи, како слиједи:

- од 1. септембра до 30. новембра 2004. године 7,5%,
- од 1. децембра 2004. године 10%."

2. У тачки 7. алинеја 2. мијења се и гласи:

"- на износ средстава изнад обавезне резерве по стопи од 1%".

3. У тачки 11. под под н) умјесто запете ставља се тачка, а остатак текста брише се.

4. Ова одлука ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику БиХ" и објавиће се и у "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине", а примјењиваће се од 1. септембра 2004. године.

УО број: 72/04
6. августа 2004. године
Сарајево

Предједавајући
Управног одбора
Централне банке БиХ,
Гувернер
Питер Никол, с.р.

САДРЖАЈ

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

843	Закон о јавним предузећима	1
844	Закон о органској производњи хране	7

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

845	Рјешење број 11-Е/04	22
846	Рјешење број 12-Е/04	22
847	Рјешење број 13-Е/04	22
848	Рјешење број 14-Е/04	22

КОМИСИЈА ЗА ХАРТИЈЕ ОД ВРИЈЕДНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Правилник о измјенама и допунама Правилника о депозитарима приватизационих инвестиционих фондова	23
--	----

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БиХ

Одлука о измјенама Одлуке о утврђивању и одржавању обавезних резерви и утврђивању накнаде за износ резерве	23
--	----

ОГЛАСНИ ДИО	16 страна
-------------	-----------

ЦЈЕНОВНИК

За **пштампано** издање годишња претплата на “Службени гласник Републике Српске” износи **300,00 КМ**.

Све информације на телефон **051/312-002**.

За **Интернет** издање “Службеног гласника Републике Српске” годишња претплата износи **270,00 КМ**.

Све информације на телефон **051/311-545**.

Јавни позиви за прикупљање понуда, конкурси, лицитације, објављивање уписа у судски регистар и брисање из судског регистра, стечаји, ликвидације и остали судски огласи **по једном реду куцаном на машини** **4,50 КМ**

За проглашење умрлим и доказивање смрти **по једном реду куцаном на машини** **3,00 КМ**

За изгубљене личне исправе и документа правних и физичких лица (печати, пасош, лична карта, возачка дозвола и друга документа) **по једном документу** **4,00 КМ**

За изгубљене **пасоше** издате у **другим државама** **30,00 КМ**

Објављивање статута, колективних уговора и осталих општих аката правних лица и органа управљања **по једној страници** **200,00 КМ**

Јавни позиви за прикупљање понуда, општи акти предузећа и других органа и организација, конкурси, огласи за лицитације и сл., за објављивање у “Службеном гласнику Републике Српске” достављају се наруџбеницом, поштом или лично на адресу Јавно предузеће “Службени гласник Републике Српске”, 78 000 Бања Лука, улица Паве Радана 32А.

Уз наруџбеницу или попратно писмо прилаже се оригинал материјала за објављивање у једном примјерку, а пожељно је исти текст доставити на дискети, ради брже припреме за штампу.

Оглас за који није достављен потпун и јасан текст не може се објавити, а ЈП Службени гласник Републике Српске не сноси одговорност за необјављивање.

У цијену оглашавања урачунат је порез на промет услуга.

ЈП СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Бања Лука, Паве Радана 32А, поштански фах 88

Жиро-рачуни: 562-099-00004292-34

567-162-10000010-81

Тел. факс: 051/302-708 и 312-002